Ч. 55 (14.598.) Львів, субота 13. березня 1937. Oplata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LVIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНЦІ

РЕДАКЦІЯ Й АДМІНІСТР.: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції й Адм.: 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060,
„ Банку Чеських Легіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно . . . . . 5.00 зол.
Чвертьрічно . . . . 15.00 „
Піврічно . . . . . 30.00 „
Річно . . . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч., У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 сот.

Ювилейне свято в роковини смерти В. Рутського в Римі.

За „Осерваторе Романо" з 5. III. ц. р. подаємо, що з нагоди 300-их роковин смерти митрополита Велямина Рутського відбулося дня 28. лютого ц. р. в Римі заходом папської української колегії велике ювилейне свято. В 10. год. ранку почалась велика Служба Божа у грецькій церкві св. Атаназія, до якої станули перед престолом наші три владики: Кир Йосафат Коциловський (целебрант), кир Діонизій Нярраді, Кир Іван Лятишевський, архимандрит Чина св. Василія В. о. Діонизій Ткачук та інші. На Службі Божій був приявний кардинал Евг. Тісерант, який сидів на престолі, а при кінці відправи поблагословив вірних, звертаючись до них у старославянській мові. Церква була вщерть виповнена.

Пополудні тогож дня у великій салі української колегії на Джяніколльо відбулася святочна академія. Велику привітальну промову виголосив о. ректор Йосафат Лабай ЧСВВ, зясувавши, яке велике значіння для Унії мала поява В. Рутського, першого ученика українця в духовній колегії у Римі (1596—1602). О. Теодозій Галущинський ЧСВВ, духовник колегії, виголосив реферат про чесноти Рутського і про стан нашої Церкви за його часів. У програму входили ще: Бортнянського: „Сей день", „Восхвалю"; О. Нижанківського: „Золоті зорі"; народні співи в супроводі скрипки і гітари; Ф. Колесси: „В горах грім гуде". Академію закінчено папським гимном.

На академії були приявні кардинали Тісерант, Мармаджі, Боетто, всі три згадані вище наші владики і багато інших єпископів, які перебувають у Римі. Було теж багато вищого духовенства і світських людей з української кольонії в Римі.

Слід іще згадати, що в „Осерваторе Романо" з 1.—2. III. ц. р. поміщено широкий зміст проповіди митрополита Кир Андрея, виголошеної в день Трьох Святителів у львівськім радіо.

М. З.

Національні війська йдуть вперед,
не зважаючи на непогоду.

Як подає Авас, на всіх відтинках мадридського фронту падають сильні дощі. Ріки Манзанарес, Харама і Тахуна прибули. **Зла погода зовсім не спинила подвійного наступу національних військ на Гвадаляхару з півночі та на Генарес це Алькаля з півдня. Над Харамою червоні боронаться завзято, але на відтинку Гвадаляхари їхній опір зовсім заломився.**

Національне командування повідомляє в офіційному комунікаті, що

на гвадаляхарському фронті національні війська зовсім зломили опір ворога,

хоча він зібрав там дуже великі засоби оборони. Національні війська захопили дуже багату воєнну добичу і чимало полонених.

На північному відтинку заняли вони місцевости: Вегіляс, Монастеріо, Когоелюдо і Мемтрілляру; багато червоних полягло.

Наступ червоних на університетську дільницю відбили.

Комунікат ради оборони Мадриду згадує коротко, що на гвадаляхарському відтинку національні війська наступають, уживаючи дуже багато воєнного матеріялу. червоні робили успішні протинаступи.

НА ПІВНОЧІ ЗАВЗЯТІ БОЇ, НА ПІВДНІ СПОКІЙНО.

Ген. Кейпо де Ляно заявив, що на астурійському фронті йшли завзяті бої; 3 куріні червоних здесятковано.

В Андалюзії — як інформує національний комунікат шаліють сніговії, що зовсім унеможливлюють операції .

БЕЛЬГІЙСЬКІ САНІТАРНІ САМОХОДИ ДЛЯ НАЦІОНАЛЬНИХ ВІЙСЬК.

Вчора вечором завантажено в Анверсі на німецький корабель „Геркулес" 14 самоходів, що їх бельгійське товариство „Нація та культура" жертвує нац. армії. Кожний матиме імя одного з бельгійців, що полягли в рядах есп. національних військ.

Червоний терор.

Як подає радіоклюб з Тенерифи, під комуністичним володінням були в Малязі два революційні трибунали зі шумними назвами: „Комітет публичної безпеки" та „Трибунал ладу і нагляду"; той останній звали „кровавим трибуналом". По місті ходили стежі, що без перерви арештували громадян, але лише половину з них відставляли перед трибунали — решту вбивали у власних помешканнях.

Парисьский „Ле Жур" пише про ролю відомого французького комуністичного посла Марті, що підчас антантської інтервенції 1919. р. на Україні викликав бунт у французькій фльоті. Тепер Марті є політичним комісарем міжнародньої бригади. Він сидить далеко за фронтом, в Альбасете і часто є предсідником воєнного суду. Як оповідають міліціонери, що втікли до Франції, Марті засуджує на розстріл усіх, що з якоїнебудь причини не хотять іти або вертаються з фронту.

ДЕ БІЛЬШЕ ЧУЖИНЦІВ?

4-ох італійських добровольців попало в полон червоних і це дало нагоду валенсійському урядові підняти чималий крик. Згадуючи про те, ґенерал Кейпо де Ляно стверджує, що підчас теперішньої офензиви до національних військ перейшло багато норвежців, чехів та словаків. „Це доказує, — додає ґенерал — що не лише в нас є чужинці".

Оборона британської імперії.

Після коронації Юрія VI. відбудеться в Англії реконструкція уряду. Припускають, що при тій нагоді утворять окреме міністерство імперіяльної оборони, що матиме координувати питання оборони Великої Британії з домініями. Новий міністр — яким здається стане б. премієр Австралії, теперішній австралійський високий комісар у Льондоні Стенлі Брус — буде дбати про розплянування оборони між поодинокими домініями і метрополією.

Подробиці тої справи обговорять у перших днях квітня на імперіяльній конференції в Льондоні. Вона займатиметься у першу чергу не торговельними справами, лише згармонізуванням закордонної політики поодиноких членів імперії.

Німецько-португальська летунська конвенція.

Німецький посол у Ліссабоні та генеральний секретар португальського міністерства закордонних справ підписали летунську конвенцію.

Перед кінцем парляментарної сесії.

Варшава, 10. березня 1937.

З усіх потравневих т. зв. буджетових сесій польського парляменту теперішня найбільш роботяща. Слід би її назвати справдішньою фабрикою законів, бо ніодна з десяти минулих буджетових сесій не перепрацювала й то у приспішеному темпі такої скількости законопроектів від уряду і з посольської ініціятиви як та, що скінчиться в останній декаді цього місяця. Настала справдішня новелізаційна повінь, і дали їй почин головно самі посли. Не забракло теж і нових законопроектів з ріжних ділянок, нераз далекосяжних для суспільного життя як нпр. проект закону про збірні умови, урядовий проект про новелізацію президентських декретів про устрій загальних судів і про кодекс карної процедури, що касує в Галичині суди присяглих і урядовий проект права про устрій адвокатури. На нормальний парляментарний шлях спрямовано теж і дрібні по суті урядові законопроекти, нпр. про ліквідацію двох закордонних збанкротованих товариств обезпечень на життя, між ними віденського „Фенікса", що спокійно могли появитися на світ у декретах. Не поминули і такої професії як коминярів і не буде вже можна страшити ними малих дітей,бо їх завдання мають переняти волосні управи в обсяг своєї діяльности. Словом, у непоказному назверх будинку при вул. Вейській ч. 4. від чотирьох місяців кипить безупинна праця ґейби у Сполучених Державах в часах найбільшої „проспериті".

Премієр Складковський у своїй першій промові в соймі на початку цієї сесії сказав правду — Польща звертається помітно зі шляху президентських декретів на шлях парляментарної полагоди тих справ, що їх нова квітнева конституція застерегла законодатним установам. У доказ цього навів він тоді статистику виданих декретів, яких число в останньому році зменшилось утроє у порівнянні з попередніми. Сучасні керманичі польського уряду тримаються цупко наміченого шляху формального парляментаризму і за всіма зверхніми познаками будуть ним йти і надалі.

Діється це в часах щораз дальшої розбудови державного етатизму без огляду на невдачі цього експерименту і наглядних шкід, які він приносить економічному і суспільному життю громадян польської держави. Та всеж зберігаючи формально парляментаризм і деякі демократичні ознаки, урядові кола не забувають за змагання до омніпотенції і тотальности держави. Не має тут видко успіхів основна річева критика тієї системи, що не здала іспиту життєздатности. Територіяльна, а частинно теж і господарська самоуправа, стала фікцією, бо всюди безвідклично рішальний голос має урядовий чиновник, рішальний доречі і при доборі осіб до самоуправних установ, а ще більше до її виконавчих органів. Що так воно є з рекламованою самоуправою, бачимо наглядно самі, де на наших землях територіяльна самоуправа опи-

Заходом Тов. Вакаційних Осель
відправиться за душі
бл. п. Д-ра **СТЕПАНА ФЕДАКА**
члена основника,
та
ЕВГЕНІЇ ГРИНЬОВСЬКОЇ,
довголітнього члена Виділу,
ЗАУПОКІЙНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ
в неділю дня 14. березня в церкві Успення Пр. Богородиці в год. 12-тій, на яке запрошує **Виділ.**

нилася в польських руках і ми з неї не маємо буквально нічого.

Та це справи не нинішні і здавна нам відомі. Новиною на внутрішньому польському політичному ринку є справа початої полк. Коцом нової проурядової політичної формації під назвою „Обуз Зєдночення Народовего" на основі тез проголошених ним у його декларації в дні 21. лютого ц. р. і широких коментарів, що їх написав до неї на сторінках урядового варшавського щоденника „Газета Польска" її шеф редактор і віцемаршал сойму полк. Медзінський, один з давнішних найближчих співробітників полк. Славека в його колишньому Безпартійному Блюку співпраці з урядом.

До нового „Обозу Зєдночення Народовего" привязує сам уряд і деякі польські громадянські кола чималу вагу. Є він нині в стадії формування і не має ще навіть подрібно розробленої програми ні організації. Від ББ буде він ріжнитися тим, що не буде чисто механічним зліпищем людей і групок з ріжним політичним і соціяльним світоглядом, звичайно перебіжників з ріжнородних себе взаїмно поборюваних таборів, що їх навверх обєднував авторитет пок. марш. Пілсудського, а в середині здебільша особисті інтереси. Програми за час свого вісімлітнього істнування Безпартійний Бльок не виробив, бо програмою — як це зазначували при кожній нагоді — була сама особа марш. Пілсудського та його безперечний авторитет. Знайшли там захист не тільки поляки, але й усякі жиди та група наших волиняків і з цього погляду ББ не був суто польською національною організацією.

Інакше має бути з новою організацією „Обозу Зєдночення Народовего". Якщо брати за основу декларацію полк. Коца з 21. м. м., то буде це суцільна польська політична організація — можливо навіть і з націоналістичною закраскою, сперта не на виборних органах, а на номінації з гори за деякими гітлерівськими організаційними взірцями. Іменовано вже „гавляйтерів" на поодинокі воєвідства, а про настрій, що панує у рішальних чинників нової організації, вказує хоч би факт, що таким „гавляйтером" на тернопільське воєвідство, де йде найбільший систематичний польський наступ проти нас у всіх ділянках, призначено нашого, нині вже відомого „приятеля", президента міста Тернополя посла Бідацького. Судячи з дотеперішних пресових вісток, у новому таборі не буде мабуть місця для неполяків, супроти чого наші проурядові волиняки — здається — залишаться під власною формальною фірмою Волинського Українського Обєднання.

Сторінки „Газети Польскої" є повні новин про ріжні групи та особи, що вступають до нової організації, передовсім про ріжні півмійськові формації і пожежні сторожі. Не забракло теж послів та сенаторів передовсім з непольських теренів. Та назагал не видко досі перебіжників з польських опозиційних груп, на що без сумніву рахували творці нового політичного табору. Не створено для нього монопартії, як це було в Німеччині чи в Італії, полишаючи і в цій ділянці зверхні ознаки демократизму. Заявила свій акцес тільки групка давніших людовців з „Визволеня" чи пак сенатори-номінати Руг і Маліновський (старший), що й так перейшла на сторону уряду при останніх виборах восени 1935. р., зриваючи зовсім з ПСЛ. (Польське Стронніцтво Людове). Гороїжиться ще колишній премієр і лідер ППС — пізніщий „фрак" старенький Морачевський зі ЗЗЗ (Зайонзек Звйонзкув Заводових), що на свому останньому зїзді не зголосились до ОЗН, пересилаючи тільки братній привіт червоній Еспанії з побажанням цілковитої перемоги над еспанською фашистівською реакцією. Критично і з деякими насмішками до нової формації ставляться ендеки зі своїми прибудівками, а за ними пепесівці і людовці, себто стара польська опозиція, не кажучи про гомінких сьогодні в Польщі ендеків молодої генерації з „Обозу Народово-Радикального". Не виявили теж своєї позиції націоналістично настроєні „направаючі". — але знавці польських відносин кажуть вже нині, що направаючі знайдуться невдовзі в новому таборі.

Одним словом стан нової формації ще плинкий і досі нескристалізований. Консолідація польських сил — передовсім на непольських етнічно територіях — невдовзі наступить і стане довершеним фактом, з яким і ми, українці, у своїй політичній тактиці мусимо числитися. Перед нами вирине і вже виринає питання, досі у нас, на жаль, нездійснене, консолідації українських національних сил, щоб не потерпіти у боротьбі за наше істнування і наш дальший розвій.

Які наслідки матиме „Обуз Зєдночення Народовего" на відносини у польському парляменті, покищо годі точно передбачити. А що такі наслідки будуть, це не підлягає ніякому сумнівові і вони виявляться вже мабуть у найближчій сесії.

Як сказано, теперішня сесія добігає кінця. Супроти факту, що уряд не думає виступити з жаданням повновластей для себе, як це було зправила досі, числяться з тим, що в другій половині травня ц. р. буде скликана довша надзвичайна сесія сойму і сенату для полагоди тих справ, що їх досі не вспіли поладнати і для нових пильних справ, що їх предложить уряд. Зрештою скликання такої сесії булоб тільки продовженням традиції, яка істнує в Польщі вже від двох літ.

Говорячи про традицію, слід згадати і про традиційну зміну варти, себто про реконструкцію уряду, що слідує після буджетової сесії. Вже нині говорять і пишуть у пресі про особові зміни на деяких міністерських становищах і покликання деяких нових віцеміністрів. Чи в кабінеті залишиться як його шеф премієр Складковський, це теж ще невідоме. Як він і уступив би, то тільки з огляду на стан свого підірваного здоровля. Поширюються теж вістки про уступлення знаного нам начальника меншиневого відділу політичного департаменту міністерства внутрішніх справ п. Суханека Сухецького після десятилітнього проводу у такому дуже важному для Польщі політичному ресорті, що не причинився майже нічим для розвязки найважнішої, не лише для внутрішнього життя Польщі, української проблеми. Вона стала і стоїть дальше на мертвій точці, з якої поправді не старається її рушити ніхто з відповідальних керманичів польської держави та її урядової політики. Відтинок польсько-українських взаємин далеко ще не прояснений і нема знаків на небі ні на землі, що прояснить він у найближчій майбутности. Декларація полк. Коца і творений ним табор не дає для цього ніяких познак.

Д-р Степан Баран.

Церковно-православні непорозуміння.

I.

ПРАВОСЛАВНІ ПИТАННЯ В УКРАЇНСЬКІЙ ПРЕСІ.

Церковні проблеми належать до найповажніших питань української духової культури. Для українського громадянства мають вони життєве значіння і легковажне відношення до них помстилося би на долі народу. Очевидно, обмірковувати їх треба поважно, без огляду на вихідну точку, з обєктивізмом та головно з спокійними нервами, бо лише в таких умовинах можна добути позитивні висліди, оминаючи непотрібних задразнень. Треба якнайдокладніше висвітлити фактичний стан українського церковного життя, зокрема його браки так з погляду релігійного ідеалу, як і національних інтересів; дошукатися причин тих браків та вказати спосіб їх усунення.

Українська незалежна преса так саме справу ставить; тому вона є трибуною, на якій обговорюються всі життєві проблеми української релігійности; трибуною справді суспільною, з якої лунають голоси ріжних представників громадянства й церковних орієнтацій. Кожний українець таким відношенням своєї преси до церковних питань може тільки тішитися, навіть бути з нього гордим. Є тільки одиниці, що ставляться інакше — їх до краю хвилює, коли незалежна українська преса забирає голос у церковній справі та розглядає її не по їхньому. До таких одиниць належать провідники ВУО („Волинське Українське Обєднання") й Вол. Духовної Консисторії. Виробивши собі концепцію на монополь репрезентації українського громадського й церковного життя на Волині, а тому трактуючи його виключно, як справу свого подвіря, ніяк не хочуть вони пристати на те, щоб хтось торкався цієї справи незалежно від них і вирішував її інакше, ніж вони. В такому саме сенсі опублікували вони в ч. 7. „Волинського Слова" (орган ВУО) й у ч. 5. „Церкви й Народу" (орган Вол. Дух. Консисторії) велику статтю під назвою „Непрошені опікуни", написану п. Ів. Власовським.

Своїм змістом та стаття є раніш уже заповідженою відповіддю на кореспонденцію „Діла" в ч. 25 під назвою „Хаос у Православній Церкві", а своєю формою — злобним випадом проти моєї особи, як здогадного автора названої кореспонденції та всіх статей у незалежній пресі на тему церковного життя по тім боці „сокальського кордону". Вже сам підхід до справи тенденційний і несовісний: адже кожний обєктивний читач мусів зауважити, що інкриміновані мені статті і змістом і стилем значно ріжняться одна від одної і тому не є твором одної особи; стаття ж про „Хаос" стоїть на іншій ідеольогічній площині, ніж та, на якій я нераз висловлювався. Підсовуючи мені статті, яких я не писав, діячі ВУО мають мабуть на увазі змилити кому треба очі, неначе ціла Волинь задоволена з діяльности ВУО, а критика її в українській пресі — плід одинокої особи, що має жаль до православної єрархії. Так і пише п. Ів. Власовський: „П. Табінський відійшов від Православної Церкви з ненавистю до її єрархії, те саме почуття переніс до освітлення ним українського церковного руху... Остання стаття в „Ділі" „Хаос у Православній Церкві" також відноситься до ряду цієї писанини, яку прищепив галицькій пресі щодо православія та українського руху в нім П. Табінський".

У звязку зі статтею про „Хаос у Правосл. Церкві" „**прошені опікуни**" Волині поставили під адресою греко-католиків, як рівнож „Діла" та „Нового Часу" запит: „По якому праву вимагають від них церковної українізації, коли такої не визнає Греко-Католицька Церква? По якому праву кажуть їм боротися за соборноправність у Православній Церкві, не домагаючись такого устрою в себе"?

Хоч я не є автором названої статті, одначе охоче подам жадані ВУО-м вияснення, в надії, що вони можуть зацікавити й ширше українське громадянство.

II.

УКРАЇНСЬКИЙ ЦЕРКОВНИЙ РУХ І В.У.О.

Передовсім маленьке спростування. Поскільки мені відомо, ніхто з греко-католиків не домагається від ВУО, щоб воно боролося за українізацію у Православній Церкві та соборноправність; ніхто й не бажає брати на себе ролю його релігійного опікуна. Чи ВУО містить у своїй програмі працю на ниві церковній, чи ні — ця справа так само мало цікавить греко-католиків, як і православне українське громадянство. Коли преса освітлює церковну справу по той бік сокальського кордону, то зовсім не закидає діячам ВУО малих здобутків; навпаки, стверджує розбіжність між їхніми голосними деклараціями та фактичним станом річей; вказує, як під українською вивіскою провадиться неукраїнська робота. Я здибався на Волині нпр. з висловом, що ВУО взялося за церковну справу з тою ціллю, щоб ліквідувати незалежний церковний рух, як прояв національної свідомости. Можна погодитися, що це не відповідає правді. Але характеристичний сам факт, що діяльність ВУО та православна дійсність може зродити таке підозріння. Фактом є, що з моменту, коли ВУО повело свою працю на Волині, розпочалася там енергійна русифікація духовенства та ліквідація українського руху. З одного боку епархіяльні зїзди стають типовими зїздами „русских людей", а вища духовна влада дає благословенство на участь духовенства в російських політичних організаціях; з другого боку — ліквідується митрополитальна церковна Рада, припиняється видавання української церковної преси, перестає істнувати українська відправа богослуження у Володимирськім Соборі та по інших місцях; українці підпадають під безоглядне переслідування (анатема д-ра Річинського, заборона свящ. Губи, перенесення священиків з парохії на парохію; не згадую вже про власну долю). В цей критичний момент ВУО мовчало, неначе все діялося, як треба. Що більше: коли його голову й визначніших представників я просив забрати голос, почув категоричну заяву „Це справи церковні, а ми ухвалили до них не мішатися"...

Отже ВУО мовчало, коли відбувалося моральне й фізичне нищення всіх українських церковних діячів, провадилась ліквідація українського церковного руху. Забрало воно голос

лише після мого виступу та у звязку з моїм виступом. Сталося це в той спосіб: Коли протиукраїнська акція у Правосл. Церкві прийняла безвадійно брутальний вигляд, я задеклярував, що з такою формою церковности не маю нічого спільного; тоді творці й діячі протиукраїнського руху трохи опамяталися; зрозуміли, що взяли за „високу ноту" й подалися назад. Щоб відвернути православних українців від свідомости, що одинокий шлях до нормалізації їхнього церковного життя — в церковнім поєднанні, зараз же взялися за організацію Т-ва ім. Петра Могили, дали благословенство на куцу українізацію, висвятили на епископа архим. Полікарпа, і ВУО заговорило про „відродження українського православія". Все це — безпосередні наслідки мого кроку. З ходу подій очевидно, що церковна українізація та соборноправність для ВУО це лише надбудова, яка має на ціли берегти Правосл. Церкву на Волині від церковного поєднання. Колиб не страх перед ним, ВУО цікавилося би українізацією так саме, як і до жовтня 1931 р., себто зовсім не цікавилося би.

Чи воно щось здобуло ставши під прапор церковної українізації? Як запевняють „прошені опікуни", „процес розмосковлення Православної Церкви в Польщі — за останні роки пішов далеко, далеко вперед". Може справді він пішов далеко на Поліссі, Виленщині та Гродненщині, але не на Волині. Тут він стоїть тепер навіть **нижче**, ніж до 1928 р. Кілька осіб зробило собі добрий інтерес — це правда, але на їх карієрі українська справа не виграла. Про це свідчать сторонні обсерватори, як рівнож і прилюдні заяви ВУО. От як зауважив польський тижневик „Wołyń" з 11. X. 1936 р.: „На наших східних землях нічого в церковній ділянці не змінилося на краще, бо церковна ерархія заховує й надалі ролю сторожа московського православія і в цій ролі надалі тримає православне духовенство, що її відсовує щораз далі від народніх мас, яких національна свідомість з кожним днем зростає, відштовхуючи їх від Церкви, зберігаючої незмінний московський характер". „Українська Нива" (давніший орган ВУО) не тільки прилучилася до цих слів, а з свого боку доповнила їх вказівкою на „диспропорцію поміж ідейним наставленням українського громадянства і практичною діяльністю найвищої ерархії на Волині"; підкреслила, що „сама ерархія не освідомила собі ще досі цілей свойого ділання; **нічого не змінилося в методах цього ділання ані в самому центрі, ані на місцях**" (ч. 17 з 1936 р., стаття: „Слово за ерархією". Підкреслення наше). В цім самім сенсі недавно висловився в соймі посол з партії ВУО, свящ. Волков: „Нема в Церкві — казав він — і до сьогодні едности, що вязалаб духовенство й вірних в одну гармонійну співпрацюючу цілість". („Волин.Слово", ч. 9.: „Нац. громадське життя Волині").

Отже й польська преса і само ВУО виразно ствердили, що нічого в церковнім житті на

Волині останніми роками не змінилося на краще — нема ніякого процесу церковного розмосковлення. Та цей процес і не цікавить ВУО, бо воно відограє ролю „фігового" листка, і коли часом виступає з палкими деклараціями, то напустивши (як гадає) на православну публику „тумана", зараз же новими деклараціями касує свої попередні заяви, хвалячись неіснуючими осягами в ділянці українізації.

Звичайно така тактика — це його особисте діло. І коли українська преса часом звертає на неї увагу своїх читачів, то — маю враження — лише з інформаційною ціллю, з журналістичного обовязку.

Чи в цій ситуації можна взагалі боронитися — відкликом до відносин, до устрою і характеру Греко-Католицької Церкви?!

Про це кілька слів — завтра.

о. П. Табінський.

З польської преси.

Український нарід не піде під опіку польського народу.

В тижневику „Політика" (так називається тепер відомий уже нашим читачам „Бунт Млодих") з 10. ц. м. (ч. 6.) находимо велику і дійсно цікаву статтю відомого польського публіциста Станислава Лося п. н. „Декларація полк. Коца і меншини". Автор сміливо підійшов до польсько-українських взаємин у теперішній стадії „нормалізації" і тому подаємо хід думок та його висновки.

Отже автор стверджує, що декларація полк. Коца була звернена у першу чергу до польського народу, бо йому припала кермуюча роля в Польщі з огляду на чисельну перевагу і порушила передовсім теми, що лежать на серці поляків. Одначе не можна було поминути мовчанкою факту істнування у Польщі великого відсотку непольських меншин, що займають збитою масою значні простори держави або опанували важні ділянки збірного життя. Тому добре сталось — пише автор — що декларація полк. Коца слушно взяла під увагу і факт істнування національних меншин. Поділ меншин у декларації полк. Коца на дві лише групи, а саме на жидівську і всі інші теж слушний, на думку автора, бо відповідає відношенню польського народу до поодиноких меншин. Пригадує, що польський нарід живе або побіч, або між не-жидівськими меншинами (крім німецької). Зате жидівська і німецька меншина живе між польським народом з тією ріжницею, що німці є політичним чинником лише в деяких дільницях держави, а жидівська меншина покриває своєю сіткою цілу державу. Тому то згадуючи про жидівську меншину мусів полк. Коц слушно порушити справу „інстинкту культурної самооборони і змагання польського громадянства до господарської самостійности". І слушно теж згадуючи про ті меншини, що живуть не між, але побіч польського народу міг полк. Коц виявити „охоту братерського громадянського співжиття". Бо дійсно ці меншини нічим не можуть впливати на функціонування (чи навіть паралїжування) осередків національного польського життя.

Згадуючи про меншини автор підкреслює, що має передовсім на думці цей відлам українців, що живуть у Галичині. Українці найближчі славянським походженням полякам, але саме з ними

ЛІТЕРАТУРНИЙ КОНКУРС „ДІЛА" Ч. 11.

О. БУЖАНИН. 1

Вдячний учень.

I.

Гімназійні товариші Макса Гнатюка досі оповідають про нього прецікаві історії. Кожний з них призбирав стільки, невідомих іншим епізодів його гімназіяльної епопеї, що оповідання про нього вічно згадують.

Зрештою оповідають про нього не тільки товариші. Оповідають учителі, міщани, в яких він мешкав, крамарі з сусідніх вулиць, ремісники, перекупки і врешті — служниці.

Максим чи Максьо Гнатюк — звичайний селянин, син волинського Полісся. Батько його — хлібороб, мати — отака собі неграмотна жінка, родичі — все сірі люди.

Тільки рід Макса вирізнювався в масі одноманітних лапошників-поліщуків. Непосидющий був. Завжди промишляв, завжди був у дорозі: то рибу чи впольовану дичину в місті продавав, то їздив із сусідом на ярмарок, щоб „добре" продати йому коняку й щось при цьому заробити, то приносив із Почаєва образки та видівки, до яких чи не сам він наклеював якісь рослини з написами: „з Єрусалиму", „з Вифлеєму", „з річки Йордану", і торгував ними по селах, аж луна довкруги йшла.

Такий був дід.

А вже батько Макса був інший — правдивий, прилиплий до землі хлібороб: орав, сіяв, збирав і не рухався з села. Та й не було особливої потреби рухатися, бо батько залишив йому, крім „надільної", аж три десятини купленої землі. Було на чому господарити і з чого хліб їсти.

Батько вирішив, що його заступить на господарці Максьо. Проте не довелося здійснитися його присудові.

Як сталося, що Максьо Гнатюк опинився в українській гімназії, ніхто добре не знає. Памятають деякі товариші лише такий образок: у часі вступного іспиту зявилася раптом небуденна постать — бура самоткана сермяга, сині штани, чоботи, вишита червоними нитками сорочка, смагляве обличчя, блискучі червоні очі і копицею темне, вючке волосся.

Був це майбутній Максьо (так назвали його товариші).

Максьо ходив поволі, відповідав не кваплячись, дивився, здавалося, на кожну людину й на кожну річ аж задовго, а проте всі бачили, що він унутрі горів, що рухи його були поривами, слова розжареним вугіллям.

У перших чотирьох роках перебування в гімназії Максьо майже цілковито „приспособився" до оточення. Вчився вперто, немов орав поліську землю. Ходив легко, якби під його ногами була не земля, а хитке багно. Чорні очі плющив, неначе розглядав десь у далечіні лиса. А все довкола спостерегав так, як його земляки на ярмарку: найменшої дрібнички не випускав із поля свого зору.

І раптом у шостій клясі змінився. Верхня губа засіялася чорним пушком. Кучері завилися і блестіли як шовк. Очі набрали якоїсь особливої сили, що дівчата аж боялися глянути на нього. Став прудким, метушливим, небувало сміливим і балакучим.

До всього цього вражала всіх ще одна несподівана риса — він легковажив деякі предмети, особливо літературу, історію, природу. Згодом це легковаження поширилося і на інші предмети.

— Гнатюк — скипів одного разу „історик", — я вам за чверть року поставлю „два".

Максьо чемно схилив голову і поважно відповів:

— Цілковито справедливо буде, пане професоре. Більше, як „на два", я не знаю.

Вчитель так збентежився цією відповіддю, що згубив язик і лише сумно похитав головою. Звичайно, про Максову відповідь директор знав уже в часі перерви.

— Гнатюк! — докоряв Максьові вчитель мови й письменства, — я бачу, що ви ніколи не будете знати літератури.

— Пане професоре, а нащо властиво треба її знати? Кому вона дасть хоча шматочок хліба?

Вчитель обурювався, доказував необхідність знання красного письменства. А Максьо холодно слухав і скептично хитав головою.

Директор і цей випадок записав собі.

Згодом подібні випадки повторялися все частіше. Директор спочатку задумувався, потім кипів і нарешті розпочав „боротьбу" із шкідливим впливом Макся на товаришів, навіть на цілу гімназію. Бо справді Максьо став „героєм", вождем „опозиціонерів", божком учениць. Матеріялу „проти" Макся збиралося в нотатнику директора все більше та більше — матеріялу „страшного", небезпечного для нього.

Поволі вилізла з душі Макся, як шило з мішка, ще одна риса — підприємчивість.

— Хлопці, хто купить в мене сніданок? Потрібні гроші на зшитки.

— Іваську! Петрику! Чорт мене спокусив купити яблук. Та їсти не можу, бо знаєте — того, болить „під ложечкою". Дешево відступлю. Хто купить?

— Не маю чим заплатити за помешкання. Купіть годинник. Чудово йде. Аж плакати хочеться, але мушу продати. Дуже дешево віддам. Ґарантую.

А серед учнів нижчих кляс чути було такі пропозиції:

— Кому потрібна „лектура"? Марко Вовчок. Коцюбинський, Кобилянська, Панас Мирний. Завтра останній день. Як не купите, до крамниці віддам...

— Чудові пера. Не псуються. Перша кляса олівці. Найновіші „скорочення" творів наших письменників.

(Далі буде.)

звели поляки 20 літ тому завзяту, кріваву і зовсім не легку боротьбу. Постава галицьких українців до держави і польського народу буде ще довгі роки рішати про польсько-українські взаємини і взагалі буде теж рішати про обличчя національної справи у Польщі. Бо у протилежности до жидів і німців українці у Польщі є неусувальним чинником. Автор згадує про ріжні фази польсько-українських взаємин у Польщі і спиняється основніше на теперішній їх фазі, а саме на „нормалізації". Її характеристичною прикметою є те, що оба народи — не торкаючи засадничих справ, шукають способів річевої розваги мало ефектовних, але дуже важних для населення дільницевих справ. Цей дволітній період „нормалізації" перервано в останньому часі загострениям справи рільної реформи на полудневому сході.

„Між оба громадянства, знуджені безплідною і непотрібною боротьбою, кинено зненацька — не відомо чи не навмисне чи продумано — кістку незгоди, кістку дуже худу, бо запас землі на полудневім сході мінімальний і зужитий, всякий або інший спосіб не зможе змінити ні суспільного ні національного обличчя українського (в оригіналі: червоно-руського) села. Всеж таки кинення кістки незгоди зробило своє. Розгорілась боротьба за „пядь землі", пядь у буквальному того слова значінню, бо іншою міркою не можна вже міряти тих кусників землі, якими можна ще обділити сельське муравлище, що замешкує перенаселене село на полудневім сході, чи які можна ще відмовити тому муравлищу, щоб розпоряджатись нею в інший спосіб.

Нормалізаційна політика не може на нічім так легко спотикнутися, як на земельній справі, бо ніяка інша справа не вдаряє так міцно в надії, інстинкти, інтереси і вкінці у шлунок місцевого селянина. Тому добре, що декларація полк. Коца прийшла у хвилині, коли боротьба за „пядь землі" щойно починається, коли ще не дійшло до ніяких прецеденсів і доконаних фактів ні не зареєстровано ще ніякої активної реакції на доконані факти".

Далі автор торкається „братерства", що на його думку повинно обєднувати славянські народи Польщі. Справді полк. Коц не вжив цього слова у своїй декларації, але з іншої поважної польської сторони впали слова, що відношення польського народу до інших славянських народів Польщі повинно бути таке, як відношення старшого брата до молодшого. Автор радіє, що щораз частіше і з поважніших уст чується слово „братерство". Одначе міркує, що бодай у відношенні до українців краще буде закинути прикметник „старший". В понятті „старшого брата" лежить щось з опікуна і щось з виховника, а поняття молодшого брата означає деяку незарадність, деяку потребу опіки та деяку недостачу повнолітности. Тимчасом український нарід розвинувся і дозрів і взагалі не завдяки польській опіці, але саме у боротьбі з польщиною. Під опіку польського народу український нарід не піде, зрештою з поняттям опіки вяжеться і поняття відповідальности за долю вихованка, а нею польського народу не можна обтяжувати, бо ніякий нарід не може відповідати за долю іншого народу. Польський нарід є сильнішим, але не старшим братом.

Опісля автор основніше спинився над розвитком критерія національности і структурою українського і польського народу. Вкінці приійшов до висновку, що структура польського народу незадовго не буде нічим ріжнитися від структури інших славянських народів, зокрема українського. Тому добре — кінчить автор — що в найміродатніших польських колах починають говорити про братерство як цемент, що споює ріжні свідомі своєї окремішности, народи у спільній державі.

Зміна границь Тернополя, Бродів і Косова.

СОЙМ ВІДКИНУВ ЗАКОНОПРОЕКТ У СПРАВІ Т-ВА „ФЕНІКС".

В четвер 11. ц. м. пополудні сойм приняв законопроект про зміну границь воєвідства познанського, поморського, варшавського і лодзького, та прилучення м. Подбужа до м. Торуня. Опісля пос. Кшечунович зреферував проект про зміну границь Тернополя, Бродів і Косова. Референт у порозумінні з урядом поставив внесок, щоб вилучити з міста Бродів оселю Старі Броди. Пос. Троян зголосив внесок меншости, щоб не вилучувати з Тернополя Гаїв Великих, а зате вилучити з міста Бродів оселю Фільварки Великі. В голосуванні сойм відкинув поправку пос. Трояна і приняв закон у другому читанні з поправкою пос. Кшечуновича. На внесок пос. Духа приступлено до третього читання і сойм приняв цей законопроект разом з резолюцією, закликаючи, щоб уряд переніс осідок збірної громади Суховоля до Старих Бродів.

З черги сойм приняв законопроект про зміну розпорядку президента з 1927 р. про розбудову міст і закон про підприємства посередників, що займаються охороною майна, удільованням довірочних інформацій, пашпортовими і візовими справами, матримоніяльними справами і всякими посередництвами в уладжуванні імпрез. Принятий закон уніфікує ці справи в цілій Польщі. Далі пос. Голинський зреферував проект закону про ліквідацію обезпеченевого т-ва „Фенікс". Обговорив постанови декрету президента з 24. квітня 1936 р., що забезпечив усі активи т-ва „Фенікс" у Польщі для охорони польських громадян. Зголошений законопроект підтримує і передбачує куратора для примусової ліквідації головного представництва цього товариства у Польщі. Завданням куратора буде очистити обезпеченевий портфель, зредукувати його на 25°/₀ і передати його іншому або іншим обезпеченевим товариствам. На питання пос. Гловацького референт вияснив, що у „Феніксі" було обезпечених кільканадцять тисяч польських громадян і що очищений та зредукований капітал зліквідованого т-ва „Фенікс" у Польщі сягатиме 70 міл. зол. По дискусії сойм відкинув цей законопроект. Вкінці сойм приняв новелю до закону про промисловий податок і новелю до ст. 127 закону про суспільні обезпечення.

Чергове пленарне засідання сойму відбудеться у вівторок 16. ц. м.

З життя Міщанського Брацтва у Львові.

В неділю 14. березня ц. р. уладжує Т-во Міщанське брацтво у Львові свої звичайні Загальні Збори. Це Товариство, яке внаслідок матеріяльної кризи своїх членів у повоєнних роках було дещо підупало, починає в останніх часах знову вертатись до нормальної діяльности. Метою цієї діяльности є організувати українське міщанство у Львові, в першу чергу самостійних підприємців, власників промислових варстатів, власників реальностей і т. п.

Львівське міщанство повинно щиро поцікавитись цією своєю установою і в неділю 14. ц. м. взяти якнайчисленнішу участь у Загальних Зборах, які відбудуться в домівці Т-ва при вул. Руській ч. 3. Того самого дня відбудеться в год. 9-ій рано Служба Божа в Успенській церкві в намірені Товариства, а вечором в год. 6-ій товариський чайний вечір у салях домівки Т-ва.

Ватиканські наради.

У папській палаті зібралося на нараду 26-ох кардиналів, що належать до 3-ох конгрегацій: східної церкви, пропаганди та церковних справ. 2 години радили вони під особистим проводом папи — мабуть про церковну організацію в Абісинії та про інші внутрішні питання церкви.

Д-Р. КОСТЬ ЛЕВИЦЬКИЙ. 19

Українські політики

1907—1914. р. р.

МИХАЙЛО ПЕТРИЦЬКИЙ.

Походив з патріотичної міщанської родини в Копичинцях.

За молоду способився до учительства, опісля займався торговлею і став самостійним торговельником, але довго не вдержався на цьому становищі і перейшов на українського журналіста.

В часі рільничих страйків 1902. р., коли польська шляхотська організація піднесла гасло кольонізації мазурами: „Похід на Русь", став Михайло Петрицький видавати тижневий орган „Гайдамаки". Був це пресовий орган суто патріотичний, самостійний, на всі боки безпощадний. Зразу виступав проти поляків, опісля зачав полеміку проти своєї преси, навіть проти „Діла", закидаючи йому, начеб воно за слабо піддержувало національно-політичну ідеольогію, а саме ідею державної самостійности Руси-України. Звідси вийшла була тоді загальна полеміка в нашій пресі на тему: Ідея і політика (1905. р.).

З цього перелицитовування українського патріотизму та навіть аспірації витворити „гайдамацьку" партію вийшло вкінці те, що „Гайдамаки" перестали виходити. Після того Михайло Петрицький пішов на інший інтерес, бо приходили перші вибори на підставі загального голосування. Він пішов у вир передвиборчої агітації, навернувся до національно-демократичної партії і в 1907. р. вийшов послом до парляменту у Відні.

В 1908. р. промовляв Петрицький у справі контингенту рекрутів краєвої оборони. У цій промові представив він трагічний випадок атентату Мирослава Січинського на намісника графа Андрія Потоцького з 12. квітня 1908. р. як вислід психольогічної послідовности поневолення народу, що стратив віру в Австрію, отже як наслідок польської адміністрації в Галичині. Промову свою закінчив погрозою, що як рівноправности не дадуть тирольцям Сходу, то дадуть її революціонерам Сходу.. .

Вкінці діждався Михайло Петрицький революції на Сході і станув там на суді перед большевиками на Україні 1921. р. У своїй останній промові сказав він ось-які слова:

Щодо інтелігенції, то й тут звертаю увагу, що інтелігенція нерівна інтелігенції. Російська інтелігенція або польська повставала головно зі збіднілої шляхти й міщанства і тому назагал має вигляд і психольогію шляхти. Вона консервативна і шкідна для поступу. Українська галицька інтелігенція є витвором найновіших часів. Це сини хлопів і робітників, що в більшій частині, густо-часто фізичною працею, здобували собі засоби до дальших студій. Вони жили з народом так, як живе син з батьком, брат з братом!

„Українська галицька інтелігенція тішилася здобутками свого народу, бо це були її здобутки; вона сумувала горем народу, бо це було її горе. Вона ніколи не лишала свого народу, а поносила з ним всі труди, які поносив нарід..

„Далеко перед війною як інтелігент, так і селянин або робітник заповняв польсько-австрійські вязниці. В часі війни побіч селянина або робітника вішали й інтелігента і навіть священника, що було в інших народів виключене! В боротьбі за волю стояв інтелігент, селянин і робітник в одній лаві. Вони й лежали побіч себе повалені тифом, однаково покривала їх сира земля".. („Український Скиталець" ч. 9. з 1921. р., Позефів).

Отсе була найгарніша промова, яку сказав у свому житті Михайло Петрицький.

(Далі буде.)

ЕКОНОМІЧНИЙ ОГЛЯД.

Небезпечна звишкова тенденція цін.

Всім нам у памяти недавні репресивні заходи уряду Польщі для спинення зросту цін: суворі розпорядки, максимальні ціни, кари, накладані на спекулянтів, „летючі комісії“, тощо. Ці спроби спинити филю дорожнечі при помочі адміністраційних чи просто поліційних методів, увінчались тимчасовими успіхами. Ринок успокоївся, але не на довго. Не минуло і пів року, а звишка цін зявилась наново, виявляючи куди сильнішу і тривкішу тенденцію.

Треба зазначити, що причина госси з жовтня м. р. була інша, ніж тепер. Тоді був це відгук валютових змін на заході і непевности „завтра“ польського золотого. Цим разом звишка цін є явищем паралельним до руху цін в інших державах закордоном, де розвій конюнктури, підсичений горячковим зброєнням, створив перевагу попиту над подачею, а з тим більший чи менший голод на деякі товари, головно сировці.

Нема двох думок на те, що темпо зросту цін на світових біржах підсичуване є в великій мірі спекулянтами-підприємцями, які збільшають попит т. зв. антиципаційний (у відрізненню від природнього), рахуючись з дальшою звишкою цін і зі своїми майбутніми потребами. Неменше чинні є звичайні біржеві спекулянти, які заробляють на ріжниці цін і купують для того, щоби зі зиском відпродати.

Закордоном ідуть подекуди заходи, щоби теперішню конюнктуру цін замінити конюнктурою кількости, себто замість підвищувати ціни, продукувати і кидати на ринок більшу кількість товарів та задовольнювати цим способом зростаючий попит. Цей другий рід конюнктури є для загалу корисніший, бо причиняється до розбудови підприємств, зменшення безробіття, тощо.

Ту саму думку видвигнено теж у Польщі: треба оживленню на товаровому ринку надати характер кількостевої конюнктури.

До речі: зростаюча дорожнеча в Польщі скриває в собі дійсно поважні небезпеки. Вона руйнує всі господарські пляни уряду, вона загрожує рівновазі платень (з усіми консеквенціями того), внутрішній капіталізації, (бо звишка цін є рівнозначна з упадком гроша, а через те може проявлятись втеча від гроша до реальних вартостей!), торговельному білянсі (послаблення конкуренційности на закордонних ринках), тощо.

Треба зазначити, що польський уряд, зберігаючи ненарушену золоту вартість гроша, рахувався з тим, що світові ціни (в золоті) ростуть, а через те осягнуть рівень цін у польській валюті. Колиб це було сталося — польський товар на закордонному ринку став би вповні конкуренційний і відпалиб небезпеки з боку торговельного білянсу для польського золотого та потреба маніпулювання його вартістю. Щоправда постійний зріст індексу пром. цін у Польщі зменшував цей оптимізм, а теперішні тенденції цін зовсім руйнують надію на швидке зрівнання польських цін у золоті з цінами закордоном.

Зокрема внутрі Польщі зростаюча дорожнеча видвигне цілий ряд проблем, на які вказали ми частинно вище. Яке соціяльно-політичне значіння має хоч-би зростаюча розбіжність між номінальною і реальною платнею — про це й не треба широко писати. Не диво, що польська преса кличе уряд до рішучих заходів (хоч не адміністраційно - поліційних), до відповідної митної і девізової політики, рівночасно витолковуючи продуцентам, аби старалися збільшати обороти а не ціни.

Як-не-як, а польський уряд має нову важку проблему перед собою. Гострість її не багато менша ніж у Франції.

В. Н-вич.

Стан засівів і обережність хліборобів.

Атмосферичні умовини останнього часу викликали серед хліборобів оправдані побоювання за стан засівів озимого збіжжа. Ці побоювання тимбільше оправдані, що осінні засіви відбулись у неприхильних обставинах, а тому ввійшли у зимовий відпочинок ослаблені. Особливо в наших південно-східних воєвідствах осінні дощі спричинили не тільки опізнення засівів, але теж подекуди перешкодили засівам, так що около 25 проц. простору взагалі не засіяно. Настільки більше терену буде для весняного засіву ярим збіжжам.

За даними Гол. Стат. Уряду збір вівса в р. 1936 у порівнанні з р. 1935 був на 1.6 проц. вищий, а ячменю на 4.6 проц. нижчий. Отож виринає питання, чи ці роди збіжжа вистарчать на близьку вже весняну сівбу? Цим пояснюють здержливість дрібних хліборобів у продажу збіжжа, хоч ціни пішли вгору. Обсервуючи цьогорічну вегетацію озимого збіжжа, волить хлібороб не ризикувати рештками того, що посідає.

Ситуацію з приводу лихого стану осінних засівів погіршили ще миші, які масово зявились. Приблизно 10 проц. засіяного озимого збіжжа треба буде переорати, щоб направити шкоди, що їх заподіяли миші. До того — після теплих днів прийшли нечайні морози. Це накоїло богато лиха, бо днем сонце сильно нагріває і через те земля розмерзає, а при сильному вітрі вогкість швидко виваровує, висушуючи рослину. Знову в ночі, температура паде, земля знову замерзає, верхня шкаралуща підноситься і це спричинює відривання корінців та смерть рослин.

Підчас їзди потягом можна тепер бачити неприкриту снігом чорну землю і даремно шукати зелених слідів озимого збіжжа.

Ось короткі причини, чому хлібороб виявляє здержливість при продаванні збіжжа (якщо ще його має), не зважаючи на добру конюнктуру на ринку.

—o—

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА.

ЩЕ ПРО ПОКАЗ ПРОМИСЛОВИХ МОЖЛИВОСТЕЙ.

У статті, присвяченій показові можливостей розбудови українського промислу, подали ми речинець отворення його 21. ц. м. З уваги на Вел. Тиждень за латинським обрядом — показ почнеться щойно **27. ц. м.**

НАША ТОРГОВЛЯ НА ВОЛИНІ.

Нам пишуть зі Здолбунова:

Знищення української кооперації на Волині заповідувало там розріст нашого приватного купецтва. Кадри крамарів не повернули вже до хліборобства, бо вжилися уже з торговлею і придбали фахове знання. Основувано приватні українські крамниці по селах із тим засадом, що неодин засиджений купець-жид мусів перенестись до міста, не витримуючи конкуренції нашого метного, підприємчивого купця. Село перестало тратитись з легковаженням до своїх крамарів-односельчан (можна раніше „береться зі жидівський хліб“), бо ввіть найбільші недовірки зрозуміли що „не святі горшки ліплять“, що селянин теж може стати купцем. І сьогодні в одному лише здолбунівському повіті є поверх 60 українських крамниць.

Спроби заснувати Союз Українських Купців (після невдачі з філією львівського Союзу) покищо не звінчались успіхом. Крамарі — волиняки відчувають брак станової організації, яку мають їхні брати в Галичині, про що довідуються з поширеної на Волині газети „Торговля і Промисл“.

Другою болячкою наших крамарів на Волині є брак рідних гуртівень. Якщоб найшлась людина з грішми і відчинила гуртівню у Здолбунові, то малаб вона напевно добрі обороти. Наші крамарі доволі національно свідомі. Найкращим доказом того є факт, що жиди мусіли ввести в гуртівних вироби українських фабрик, хоч спочатку і чути про них не хотіли. Колиж кількох крамарів рішило спровадити гуртом рідні вироби просто зі Львова, тоді в жидів-гуртівників появилися теж українські товари.

Появилась чутка у Здолбунові, що в Рівному відчиняє український купець з Галичини гуртівню. Булоб добре, колиб і до Здолбунова забрила така підприємчива людина.

ПОЛЬСЬКА ХРОНІКА.

ЕЛЕКТРИФІКАЦІЯ В ПОЛЬЩІ І ЗА КОРДОНОМ.

Серед великих інвестицій, що їх проектує польський уряд, одно з перших місць займати буде електрифікація. Дещо появиться і на нашій етнографічній території. Згадаємо тут про **Гуцульщину**, про плян будови великої центральної електростанції **в Коломиї для повітів: коломийського, снятинського, городенського, косівського і частини заліщицького.** Плян будови обіймає 4 чи пак 5 річних етапів. У першому році плянована є будова водного заведення в Шепарівцях і лінії високого напняття з Шепарівець до Коломиї, Печеніжина, Заболотова і Снятина. В р. 1938 малаб іти будова лінії Заболотів-Обертин, в р. 1939 — до Косова, а в р. 1940 — до Городенки і Заліщик.

Та навіть при повній реалізації електрифікаційного пляну Польща буде під цим оглядом ще довго „пасти задніх“. У Франції напр. зелектрифіковано 94 проц. сільських громад, що представляють 98 проц. населення, у Чехословаччині 58 проц. громад має сполуку з електричною мережею, у Німеччині зелектрифіковано 80 проц. сільських господарств. Також в Англії і в Скандинавії розміри електрифікації села є дуже великі.

СВІТОВА ХРОНІКА.

ЕЛЯСТИЧНИЙ ФРАНК. — ПІСЛЯ ЗМІН У ФІНАНСОВІЙ ПОЛІТИЦІ ФРАНЦІЇ.

Сензаційний вислід засідання ради міністрів у Парижі 5. ц. м. відомий уже нашим читачам з телеграм і з паризької кореспонденції Ю. Студинського, поміщеної перед 3 днями в „Ділі“. Поворот до повної свободи руху золота і капіталу, за зразками Льондону і Вашінгтону (складач видрукував помилково: Ватикану) означає справжній перелом і викликав широкий відгомін у цілому світі. Банк Франції, не чекаючи на парляментарний закон, уже 8. ц. м. почав закуп золота по цінах вищих, ніж були вони досі практиковані. Тим самим дав він санкцію новому курсові франц. франка, що появився останньої суботи, чи пак новій фінансовій політиці Франції. По девалюації франка 1. жовтня 1936 р. кільограм золота тримався на рівені 23.800 фр. В дні 8. ц. м. Банк Франції платив ціни значно вищі, наперед 24.643 фр., пізніше 24.531 і 24.487; замикаючи остаточно ціною 24.509.52 фр. Ця нова тактика Банку Франції потвердила передбачування, що „вирівнавчий фонд“ і Банк Франції поведе дальше політику елястичного франка близько долішньої границі, що її встановив монетарний закон з жовтня 1936 р. Треба зазначити, що цей закон окреслив щоправда два крайні паритети, між якими мав франк найти „господарсько оправданий“ рівень, то в дійсности уряд твердо тримав франк при вартости ок. 105.15 фр. за 1 англ. фунт, що очевидно коштувало „вирівнавчий фонд“ велику кількість золота (безуспішні інтервенції!). Рада міністрів зірвала 2. ц. м. з засадою втримування курсу франка на більш-менш стабільному рівені і піддалась посідачам затаєного золота. Найновіший крок франц. уряду в фінансовій політиці й інші зарядження в ділянці господарства влекшують дальший процес заключеного порозуміння поміж Францією, Англією і Зл. Державами П. А.

—o—

З нашої кооперації.

ДРУГИЙ КОНКУРС НА ЛІКАРЯ КООПЕРАТИВИ ЗДОРОВЛЯ.

Кооператива здоровля в Богдарові, пов. Станиславів оголошує конкурс на лікаря кооперативи. Зголошення треба слати до кінця березня ц. р. Ревізійний Союз Українських Кооператив, Львів, вул. Міцкевича 12, приймає зголошення і уділює інформацій.

РУХ ЧЛЕНІВ В Р. С. У. К

Дирекція РСУК. приняла дня 25. II. ц. р. в члени Т-ва 5 нових кооператив і дала згоду на зареєстрування у суді 3 кооператив.

ГАРНИЙ РОЗВІЙ КООПЕРАТИВНОЇ ПЕКАРНІ „ЗОЛОТИЙ КОЛОС“ У ЛЬВОВІ.

Кооперативна пекарня „Золотий Колос“ у Львові святкувала цього року 5-ліття свого істнування. За цей час ця кооператива після початкових невдач і втрат, спричинених нефаховим і недосвідченим проводом, розвинулася дуже гарно. Зміна керуючих органів піддержана фінансово одним суспільним діячем позволи закріпила діяльність кооперативи і вона стала постепенно розвиватися чимраз краще та нині належить вона до найбільших українських кооперативних пекарень в краю. Постійні технічні і організаційні уліпшення причинилися до здобуття чимраз ширшого признання в консументів печива.

Минулий 1936 рік був роком найкращої справности пекарні „Золотий Колос“. Пекарня переробила 50 вагонів муки вартости кругло 140 тисяч зол., з чого випечено понад 682 тисячі кг. хліба і булок. Кошти завідування і продукції 1 кг. печива з року на рік меншають. Чиста надвишка в 1936 р. дала понад 1.400 зол. В 1936 р. кооператива перший раз перемолола у власнім заряді 17 і пів вагона зерна, закупленого в Центросоюзі і у підльвівських кооперативах на муку. В 1936 р. було занятих там 11 пекарів, 5 розвозчиків, 5 фірманів, 1 розношик, 1 магазинір, 1 страганяр і 2 канцелярійні сили, разом 26 осіб.

В. Л.

СТОРІНКА БЕЗ ПОЛІТИКИ.

Крилаті вояки.

Голуби на службі війська.

Яке значіння мають голуби в розвідчій службі, загально відомо. Знаємо вже з біблії, що підчас потопу Ной випустив із ковчегу голуба, щоби переконатись, чи рівень води вже зменшився.

Перегони голубів.

З давен-давна влаштовували в Бельгії перегони голубів. Нпр. 22. листопада 1819 р. привезли з Антверпії до Льондону 32 голубів і випустили там в 7. год. зранці. Голуби долетіли до Антверпії, а перший з них пролетів 338 км. у простій лінії в часі 4 години і 45 хвилин. В Японії теж відбувалися перегони голубів, але щойно від 1870 р. В лютім 1872 р. відбулись перегони зі Спальдінгу до Льондону. Пересічна скорість була тоді 65 км. на годину.

До розвідчої служби запровадили в Европі голубів підчас французько-німецької війни, в 1871 р. Якби не голуби, мешканці Парижа підчас облоги не булиб знали нічого, що діється у світі. Голуби виконували свою службу від 15. листопада 1871 р. до 28. січня 1871 р. В тому часі долітали через Тур до Парижа всі вістки. Приносили їх голуби-курієри, яких висилали вдень 48, а ночами 1186. З Парижа випускали голубів у бальонах. У часі облоги Парижа не було ще й мови майже про морські каблі, телефони чи телеграфи.

Перша Німеччина.

Німеччина була першим краєм, що завів у себе військові голуби. Кожним голубником опікувався один підстаршина та двох вояків. Провадили вони окремий реєстр, що в ньому докладно записували пол, барву, вік і вигляд кожного голуба. Записували теж усі лети голуба та трасу й характер летів. Ця система видно була дуже добра, бо у світовій війні англійська адміністрація приняла її в цілості.

Німці знали дуже добре вартість голубів у війні й постійно скріпляли та закладали нові станиці з голубами. В твердинях: Кенігсберг, Торунь і Познань, значить на східнім кордоні, було дуже багато таких військових голубників, при чому добирали спеціяльних голубів до получення зі столицею — Берліном. Голуби, що служили „в маринарці", перебували в Данціґу, Штетині, Кіль, Тонінґ і Вільгельмсгафен.

Багато голубів мали й західні німецькі твердині: Мец, Штрасбурґ і Кільонія. В дорозі до Берліна були такі „перестанки": Вірцбурґ і Майнц. А Кільонія була спеціяльною стацією між Мецом і Штрасбурґом.

Франція пішла за прикладом Німеччини й теж зорганізувала таку голубячу службу. Зате спізнилась Англія, що щойно в 1886 р. взяла голубів „до війська". Та вже в англійсько-бурській війні мала з них велику користь. У світовій війні щойно в 1915 р. Англія стала уживати голубів до розвідчої служби.

Як пересилають вісти?

В який спосіб пересилають голубами важні вісти? Почали від того, що папір із вістками заливали воском і привязували до пера при хвості птаха. Та часто вісти гинули: то сам голуб викльовував їх, то протинали дроти. Часто віск топився і не можна було нічого відчитати. Щоби зарадити цьому, давали документи до середини гусячого пера. Оба кінці заливали воском і сильно привязували до голубячого хвоста. Для більшої певности посилали ті речі в кількох примірниках.

Скорість лету.

Добрий голуб може пролетіти на годину 110 км. Найкращий голуб у світовій війні потрапив пролетіти в 20 хвилинах коло 60 км., що далоб нагодину 182 км. Та бувало, що з причини мряки чи інших несприятливих атмосферичних умовин, голуби летіли 12 год. віддаль, яку повинні були пролетіти в 35 хвилинах.

Число голубів, що їх уживали ґенеральні штаби в останній війні, величезне. Нпр. тільки в останньому році війни мала англійська армія 90.000 специялістів від голубів.

Голуби-Герої.

З часів світової війни залишилися ще донедавна кількох голубів-героїв, що завдяки своїй геройській службі дістали від англійського уряду хрест Вікторії. Та сотки й тисячі їх товаришів гинули геройською смертю на полі бою.

Одним із найбільш заслужених голубів був „Пільот Лік", що одного дня світової війни врятував у Сальоніках життя 200 людям.

Боротьба із торговцями наркотиків.

Три місяці тому почала американська поліція слідство за міжнародньою бандою торговців наркотиками. Поліція довідалась, що до Нью-Йорку повинен приїхати вантажний англійський корабель „Тейбанк" із великою партією кокаїни. Ясно, що капітан ужив всіх засобів обережности і головне завдання поліції лежало в тому, щоб приловити його на гарячому вчинку.

Ціла подія відбувалась немов у фільмі або повісти. Одного дня, коли пристань Мангатена була ще зовсім пуста, появився в ній якийсь чоловік у кашкеті. Він дивився пильно на море і його цікавив мабуть сильно димок корабля, який появився на обрії.

Несподівано обскочило його 50 поліціянтів, звязали його і відвели на бік. По кількох хвилинах зявився на мольо поліцист у кашкеті й одязі арештованого. Пароплав наблизився до пристані. Поліцист почав давати сиґнали і вкінці крикнув до капітана:

— Все, як слід. Можете підїздити до пристані.

Як тільки „Тейбенк" причалив і закинув якор, на чердак увійшла поліція. В кишенях капітана знайшли половину меню китайського ресторану.

На пароплаві перевели докладну ревізію. Щойно по трьох годинах знайшли за фальшивою стінкою 600 мідяних циліндрів наповнених кокаїною. Вартість переловленої отрути більша, як 6 міліонів франків.

—o—

Музей кінських підков.

У середньовічному замку Окем у найменшому графстві Англії Рутлянд зберігають єдину у світі колекцію кінських підков. Недавно збогатилась вона двома новими підковами, що їх подарували князь Ґрафтон і льорд Вартон, які проїздили через Окем. Бо так велить старий звичай, ще з часів королеви Єлисавети, що кожний князь крови, кожна високопоставлена особа, яка переїзджає через Окем мусить залишити місцевому музеєві підкову свого коня. Цей звичай пояснює хроніка замку в такий спосіб: Того дня, коли королева Єлисавета переїздила через Окем до Стемфорду, на головній вулиці міста загубив один кінь із королівської карити підкову. Королева мусіла задержатись в Окем, поки коваль не підкує коня, а підкову занесли немов якусь цінність на замок. Довідавшись про те, приказала королева, щоб від того часу кожний князь крови, який переїздитиме через Окем залишав музеєві підкову свого коня.

В музею є підкови, що їх дав ще в 1778. р. князь Йорку і королева Александра. Є теж підкова і від б. короля Едварда VIII

181 сальонів краси.

В Льондоні істнує 181 косметичних сальонів — так подає офіціяльна статистика, що її оголосила професійна організація жіночих фризієрів. Кожний сальон користується сильною фреквенцією так, що їх власники чуються вдоволені. В порівнанні з 1935 р. число заведень зросло на 37 більше. Щоби не творились нові конкуренційні сальони, професійна фризієрська організація домагається від уряду, щоб не видавав нових концесій. Нові концесії слід видавати тільки до часу коронаційних парад, а потім припинити. Чи сповняться бажання „Чарівниць жіночої краси" — побачимо..

—o—

Із срібного екрану.

РОЛЯ ФІЛЬМИ В ПОСТУПІ КУЛЬТУРИ.

Подаємо кілька думок із другого розділу книжки В. Салі п. з. „Фільма та кіно в культурно-освітній службі".

Завдяки своїм прикметам та можливостям стає фільма могутнім чинником розвою культури. Кінове мистецтво зуміло викликати в душі новітньої людини важливі зміни. Це до деякої міри така сама культурна переміна, як та, що йшла внаслідок винаходу рисунку та письма. Фільма помагає нам навязати звязок із минулим, утревлює подробиці подій, доби, в якій живемо, вона викликує уяву майбутности і т. д. Вона наближує до нас іншу, чужу добру культуру, знайомить із таємницями природи, техніки, ба навіть людської думки.

Уявляєте собі, як інакше виглядала би нинішня культура, наука про минуле, коли віддалені від себе століття моглаб звязати одна фільмова стяжка?

Якже мало знаємо про культуру, що сьогодні вже не істнує, які труднощі ставилоб наприклад зображення доби фараонів! А фільма дозволила би створити картину найбільш річеву та достовірну.

Незвичайне значіння має фільма для широких кол суспільности. Те, що діється на кіновому полотні, що приковує увагу глядача, що пориває та захоплює, може мати додатній або й відємний характер. Воно може ушляхотнювати, виробляти і сталити характери, може будувати і вчити, але водночас може крайньо деморалізувати, розкладати почування у несуспільному дусі, може характери викривлювати.

Довкола погляду: яка повинна бути фільма, повстало наче два табори. Одні бажалиб бачити її виключно засобом мистецтва, захоплені могутнім розвоєм кінематоґрафії, зберігаючи її від усяких тенденцій, бажалиб її зберегти тільки для мистецтва, яке небавом зумілоб зовсім заступити театр, оперу, ба навіть повість, як „форму" мистецтва, виходячи з того, що фільму слід творити тільки для розваги, бо коли накинути їй наукове чи хочби суспільне та виховне значіння, тоді вона обмежуватиме свободу актора. Такий погляд висловив відомий анґлійський письменник, Г. Г. Уельс, який в останньому часі написав кілька сценаріїв.

Другі, розуміючи та доцінюючи прикмети фільми, бажають умисне запрягти її в орґанізацію культурного життя, окружити її особливою опікою та зробити з неї першорядний засіб виховання.

Усеж одну та другу теорію можна злучити в одну цілість: кожна фільма для розваги може бути повязана цілою низкою виховних та наукових ланок, або бути густо перетиканою неморальними чи протисуспільними елементами. Те, що в великій мірі спиняє таку місію фільми, це капітал, який і дав основу розвою нового кінового промислу. А цей промисл простіжує психіку глядача, старається всіми зусиллями найпростішою дорогою добитися до нього не культурними елементами, але як купець, що часто надто крикливо та підступно видирає гріш за хвилинку розваги. На те й треба опіки культурно-виховних та державних чинників, устійнити ролю фільми не тільки з огляду на приємність, але з огляду на великий двигун культури, науки та мистецтва. Фільма, яку оглядають міліони, не може забувати про вплив, який вона має, хоч і не повинна зловживати ним для пропаґанди.

—o—

„КРИК МОДИ".

Найновішим „криком моди" в Голівуді є жіночі фризури, в яких волосся зліплене — лаком

—o—

ВЕСЕЛЕ.

НАЙЛІПША СЛУЖНИЦЯ.

Пані: Чому ви покинули своє давнє місце?

Служниця: Я забувала митн щодня діти.

Діти (в один голос): Мамцю, візьми її.

ОБІД.

Евген недавно що оженився. Одного дня говорить його жіночка до нього:

— Скарбе, що ти найрадше хотів би завтра на обід?

На це Евген:

— Усе, що тільти ти хочеш мое кохане серденько, тільки не варене.

ПОДРУЖНЯ РОЗМОВОНЬКА.

— Слухай, чоловічку, якби ми так були ще раз молоді. Чи ти оженився би ще раз зі мною?

— Алеж, жінко, ми собі так спокійно у згоді сидимо, а ти вже знову зачинаєш?

Зі сойму і сенату.

Під кінець нинішньої дебати над буджетовим прелімінарем в соймі віцепремієр Квятковський зложив заяву про конверзію польських закордонних долярових позичок.

Сенат покінчив нині дебату над буджетовим прелімінарем, що почалася ще 5. ц. м. Промовляли сенатори: Гайман-Ярецький, Лещинський і Троненгайм.

Обвинувачують Італію.

Після 7-годинного засідання валенсійський рад оголосив такий комунікат: Рада міністрів розглянула промах проти інтервенції, яким є присутність кількох італійських дивізій, вона апробує кроки міністра закорд. справ, щоби повідомити про те комітет неінтервенції та Лігу Націй.

З відчитової салі.

„ШЕВЧЕНКО В СВІТЛІ РАДЯНСЬКОЇ І ДЕРЖАВНИЦЬКОЇ КРИТИКИ“. Виклад д-ра Дениса Лукіяновича в Т-ві ім. Могили.

Прелегент приняв основну тезу, що Шевченка треба оцінювати як геніяльного поета, отже ціла доба не вияснить усієї його творчости і його значення, не лишаючи влучних інтерпретацій і для черових. Тому треба прикладати до Шевченка тільки здібні до еволюції категорії, нераз прибрані й поза ділянкою літератури, бо Шевченко на тлі своєї творчости висунув не особисті справи, і державно-правне становище України в сучасній йому та минулій добі.

Нездібними до еволюції виявилися категоричні оцінки Вісаріона Бєлінського, Драгоманова, запозичені від Добролюбова, Кулішеві й Костомарові оцінки, тому не витримали вони проби часу. Розвиток українського політичного життя підніс Грінченкову концепцію про Шевченка **національного поета на висоту державницьких ідеалів,** не сходячи при тому з літературної традиції, бо ця еволюція звязана з текстами поезій.

Поза літературою, бо історично-матеріялістичним підходом, що далеко виходить поза літературну критику, і не з текстів, марксисти **відкрили в Шевченку — клясового поета, співака передпролетаріяту.** Вони не мали ні змоги ні часу розгорнути своїх дослідів і скласти синтези, бо в 1933. році ЦК КП(б)У, втягаючи Шевченкознавство в круг „пятілєтки“, накинув виключно большевицьке насвітлення Шевченкової творчости і службу диктатурі пролетаріяту. Таким робом почалося клясове Шевченкознавство замість наукового, що так гарно почало було розвиватися в Інституті Шевченка. Всі Шевченкознавці, що пробували погодити обидва напрями, пішли на Соловки, залишилися — найгнучкіші.

Розказавши історію Інституту Шевченка, праці 1-ої Комісії УАН та Літ.-Іст. Т-ва, прелєгент спинився на розгляді визначніших совітських Шевченкознавців. Характеризуючи державницькі оцінки, прелєгент спинився на інтерпретаціях Ст. Смаль-Стоцького. Совітське Шевченкознавство, оперуючи катеґоріями, нездібними до еволюції, не має виглядів. Призбирані ним матеріяли чекають наукового використання.

Величезний матеріял прелєгент погрупував дуже прогладно, повязав ґенетично й льогічно, так, що вся авдиторія слідкувала за ходом думок і виробила собі погляд на мало в нас знане совітське Шевченкознавство.

гл.

Кожний „Дар Просвіті“ — це фонд для всенаціональних виховних змагань. Не жалійте жертв на „Дар Просвіті“.

ПОДЯКА.

Українське Громадянство в 75-ліття моїх уродин передало мені таке багатство горячих слів признання і пошани, що я не в силі, як слід всім подякувати. Спомини давніх незабутніх днів, які мені присвятили в часописах і журналах ВП. Ст. Чубатівна, ВП. Ірина Вільде, ВП. проф. Богдан Лепкий, ВП. Ст. Чарнецький і ВП. проф. Дм. Николишин, це найкращі бажання, які я колинебудь в житті відібрала. Щира подяка Вам, Достойні Пані і Панове, за Ваші золоті слова, які я зі сльозами в очах в-одно відчитую. Також велику подяку складаю всім Редакціям нашних часописів, що стільки місця присвятили тим споминам.

В дні 7. ц. м. коломийське Громадянство за почином місцевого Союзу Українок відсвяткувало величаво мій ювилей. Зворушена до глибини душі, складаю щиро-сердечну подяку всім Вельмишановним Паням за їхній труд і працю, ВП. Д-рові Меріям-Лужницькому за його прекрасну, світлу промову, дякую за сердечні привіти Голові місцевого Союзу Українок ВП. Михайлюковій, Артистці ВП. Совачевій, ВП. Директорові Театру „Заграва“ Блавацькому, за чудові цвіти, що їх мені Союз Українок і Артисти Театру передали. Дальше дякую всім Артистам Молодого Театру „Заграва“, які в мою честь по мистецьки відограли драму: „Ой, не ходи Грицю“, ВП. Білозоровій за відчитання привітів і ще особливо дякую ВП. проф. Николишинові, що так радо і щиро відчитав мою подяку, чого я сама з великого зворушення не могла вчинити. Моя щира подяка всім Достойним Особам, Установам і Товариствам за переслані мені привітальні письма і телеграми. Над усе дякую за ті сердечні слова нашим Сеніорам, ВП. Д-рові Окуневському, ВП. Д-рові Трильовському, ВП. Д-рові Лесеві Кульчицькому, як теж за зворушливі слова, які передав мені і памяти мого пок. Мужа коломийський музей „Гуцульщина“. Щире Спасибіг всім Достойним Паням, які з такою посвятою улаштували в мою честь комерс. Велика подяка Вельмишановній Пані Ред. Олені Кисілевській, яка своєю сердечною промовою на комерсі увінчала всі ті такі мені дорогі вияви пошани і щирости до мене. З глибини серця дякую ще раз Всім за той чудовий Вечір 7. березня ц. р., якого ніколи не забуду.

Коломия, 11. березня 1937.

Іванна Біберович.

КОНТРОЛЯ ПОРТУҐАЛЬСЬКИХ КОРДОНІВ ПОЧИНАЄТЬСЯ.

Британські обсерватори вийдуть завтра на становища на еспанському кордоні, щоби зорганізувати контролю.

Портуґальський уряд заіменував своїм представником при тих обсерваторах генерала Антонія Консеіра Альбукерка.

НОВИНКИ.

— **IV. Вечір піяністки Галі Левицької** відбудеться вівторок 16. ц. м. в год. 7.30 у малій салі Муз Товариства ім. Лисенка. У програмі: **Бах:** Капріччіо на відїзд брата, **Барвінський:** Любов, **Мусорґський:** Картини одної вистави. Вступ за програмкою. 405

— **Кооператива** „Комета“ у Львові повідомляє П. Т. Відборців, що з днем 1. березня 1937. р. п. Іван Вислоцький перестав бути її торговельним заступником. 411

— **Дитяча костюмівка. Пригадуємо, що в суботу, 13-го ц. м.** улаштовує „Українська Захоронка“ в салі „Української Бесіди“ Рутовського 22. (Народній Дім) дитячу костюмівку. **Початок в год. 3-ій попол.** Всіх дітей просимо прибути, хто в чім має. Цікава програмка. Рижні несподіванки.

— **Поклін Рідної Школи Шевченкові.** Молодь усіх львівських шкіл (вселюдних і середніх) Т-ва „Рідна Школа“ у Львові вшанує 76-ліття смерти Т. Шевченка святочним концертом дня 17. березня ц. р. в год. 7. веч. у великій салі „Народнього Дому“ (б. театр Ріжнородностей). Програма на запрошеннях. Білети набувати в книгарні „Рідної Школи“ при вул. Сикстуській ч. 20 та в дні концерту при касі від год. 5.30 пополудні (за запрошенням).

— **„Наталка Полтавка“ в радіо.** Львівська радіостація передасть у вівторок, 16. ц. м. в год. 19.20 вимки з „Наталки Полтавки“.

— **Народня Організація галицької дільниці** у Львові вибрала нову екзекутиву і закликає українське громадянство до співпраці та приняти прихильно її делегатів, що незабаром у нього являться. За Екзекутиву: д-р Роман Секела (вул. Хорунщини 16/І.). Ю. Тарнович, секретар.

— **27. Звичайні Загальні Збори Українського Протиалькогольного Товариства „Відродження“ у Львові** відбудуться в другий день латинських свят, 29. березня ц. р. в домівці Т-ва „Відродження“ при вул. Чарнецького 26. в 10-ій год. рано. На Загальні Збори централі українського протиалькогольного руху повинні прийти всі львівські члени, зокрема прихильники Товариства „Відродження“, щоб переконатися наглядно про успіхи і працю того діяльного Товариства. Зокрема всі філії і кружки „Відродження“ в краю повинні вислати своїх заступників, що разом з львівськими членами вибралиб нову Головну Раду. В цьому році, як довідуємося, жде Товариство „Відродження“ велика праця у звязку з Міжнароднім Протиалькогольним Конгресом, тож провід Товариства має перед собою неабиякі завдання: гідно заступати перед світом увесь український нарід. До цього треба великої праці, яку можуть виконати лише такі люди, активні абстиненти, що для них здоровля і добробут народу є головним наказом.

— **Пригадуємо всьому українському громадянству Львова,** що в неділю 14. березня ц. р. на терені міста Львова збіратимуть жертви на фонд боротьби з отрутами — статутові цілі Українського Протиалькогольного Товариства „Відродження“. Хай не буде ніодного свідомого українця, що поминув би в тому дні пушки збірщиків „Відродження“! Своєю, хочаб малою жертвою причиниться кожний до морального, матеріяльного та культурного розвитку рідного краю!

— **Нова господарська станиця.** У Львові повстало нове українське підприємство „Торін-Бюро“ (Торговельно-інформаційне Бюро Посередництва) при вул. Сикстуській 48. В обсяг його праці входить: висилкова торговля на провінцію, посередництво, збутова торговля сільсько-господарських продуктів і всякого рода інформації в господарських і загально-національних справах. В ділянці висилкової торговлі це одинока того рода торговельна станиця, яка виконує замовлення і висилає на провінцію ріжного рода машини і товарі. Українське громадянство повинно повитати цей новий почин при розбудові нашого економічного життя і з довірям поставитися до його праці.

— **Вистава** Стан. Грабовського, Арт. Клера і Фридр. Тота відкрита в льокалі львівського Союзу артистів пластиків, обіймає пейзажі з Еспанії, Кремянця та портретові різьби. Вистава має великий успіх серед львівської публики і є відкрита щодень від 10—14 год. в домівці при вул. Дідушицьких ч. 1/І. Вступ 50 с. і 25 с., для шкільної молоді безплатний.

— **Продовження великодних ферій.** Міністр освіти проф. д-р Свентославський пересунув цього року кінець великодних ферій на день 31. березня. Шкільні заняття розпічнуться в четвер, 1. квітня ц. р.

— **Ще про ліцеальні студії.** З огляду на фальшиві вістки, які кружляють в останньому часі у справі ліцеальних студій, ПАТ подає такі відоростойні вістки: На закінчення гімназій передбачені іспити для абсольвентів гімназій без права прилюдности та екстерністів. Рішення про звільнення кандидата від вступного іспиту до ліцею застережене педагогічній раді ліцею. Передбачується чотири ліцеальні виділи: гуманістичний, клясичний, математично-фізичний і природничий, крім того кілька інших типів фахових ліцеїв. Програма навчання зовсім ріжниться від давної гімназії.

— **Львів у числах.** Статистичний місячник „Львуф у цифрах“ подає таку статистику Львова за грудень 1936 р. В грудні у Львові було 317.008 мешканців, перед двома роками було 316.351 мешканців. В грудні 1936 р. у Львові було 334 вінчань, уродилось 384 дітей, померло

324 дітей. Між новородженими дітьми було 225 римо-католиків, 37 греко-католиків і 71 жидів. Між тими дітьми було 47 нешлюбних. Впродовж грудня 1936 р. до Львова приїхало 2048 осіб зпоза Львова, а 1935 р. в тім місяці до Львова прибуло 4801 осіб. В тім місяці львовяни зїли 1811 коров, 4275 телят і 67.012 кґ. мяса, привезеного зпоза Львова та 14.401 кґ. вепрового мяса.

— З міської ради м. Львова. На останньому засіданні буджетової комісії міської ради у Львові устійнено видатки на рік 1937/8 на суму 17.296.206 зол. В дискусії рішено м. ін. звернутися до управи міста, щоб упорядкувала площі давніх цвинтарів городецького й стрийського, перемінюючи їх на плянтації, та до воєвідського уряду, щоб залісним великі простори ярів і вертепів на т. зв. Кайзервальді.

— Львівське воєвідство найбільше злочинне. Як виходить з урядової статистики, на 15 родів злочинів, зголошених у державній поліції, львівське воєвідство в пятьох родах злочинів займає перше місце. Доконано в ньому 51 убивств, 13.324 крадіжей, 3.420 крадіжей польових і лісових та 1.044 ошуканств.

— Коперти з листом і значком за 25 сот. Міністерство пошт увело в продаж коперти з надрукованим поштовим значком вартости 25 сот. та вкладкою листового паперу. Коперта є з білого паперу, так само листовий аркушик. Значок представляє Бельведер у Варшаві.

— Новий склад самбірської делеґації Палати Адвокатів у Львові. Адвокатська Рада у Львові устійнила новий склад адвокатської делеґатури в Самборі. Перед килькома днями відбулося перше засідання делеґатури, яка уконституувалася так: президент д-р С. Сироп; віцепрезидент д-р Г. Айхель; члени д-р Д. Крайценауер, д-р Гуркевич і д-р Яцковський.

— Сян виливає. В горішньому бігу Сяну рушили леди і в деяких місцях забарикадували русло ріки. Наслідком такої запори води залляли місцевости Старемісто, Курилівку, Дорнбах, Жухів і Тарновець. Під водою опинились великі простори орної землі та засівів.

— Популярні поїзди для шкільної молоді. Для піддержки культурно-освітньої та туристичної пропаґанди серед шкільної молоді м-ство комунікації признало молоді спеціяльні знижки при їзді популярними поїздами на час до 15. листопада ц. р. З ініціятивою урухомлення шкільних популярних поїздів можуть виступати куратори та шкільні інспектори. З поїздів тих користати може молодь державних і приватних шкіл, а саме: середньо заг. освітніх, фахових і фахового приспосіблення та вселюдних. Поїзд може орґанізувати збірно кілька шкіл.Мінімальна віддаль, для переїзду якої (доїзд і поворот) можна орґанізувати популярні поїзди виносить 100 км. Прогулька не може тревати довше як один тиждень. Шкільний популярний поїзд можна урухомити при викупні бодай 600 білетів.

— Україніка. Празький щоденник „Venkov" видрукував більшу статтю свого варшавського співробітника п. з. „Культурна хроніка зі славянського сходу", в якій згадує про українців із західних українських земель. М. ін. пише, що українці в Галичині розбудовують свою культуру на широкім матеріяльнім підкладі, що спирається на володінні землею. Той же автор ознаймлює в своїй короткій реляції з новою книгою Є. Маланюка, в якій накреслено кілька літературних портретів українських письменників. — В болгарському журналі „Литературен Глас" появилася стаття п. Яни Язової, присвячена українській літературі, зокрема Ст. Черкасенкові з нагоди його 60-ліття.

— Перемінив гроші на пісок. У львівському окружному суді відбулася розправа проти поштиліона з Рави Руської, Олекси Гливи за крадіж. Відвозячи на залізничу стацію запечатаний мішок, в якому находилося 800 зол. у більоні, він гроші виняв а до мішка насипав піску. Гливу засуджено на рік вязниці.

— Не міг ратувати топільника. В Яремчу втонув торік підчас купелі в Пруті 18-літній абсольвент гімназії зі Львова, Жигмонт Кріґсгабер. У звязку з тим випадком відповідав перед станиславівським судом начальник огневої сторожі з Яремча, Арпад Обст, за те, що не поспішив топільникові на поміч. На основі зізнань лікарів і знавців суддя прийшов до переконання, що поміч Обста не булаб причинилася до вратування Кріґсгабера, тому увільнив підсудного.

— Циганська штука. Циган Станислав Брилевич схопив з кольонії Добринь пов. Біла Підляська 13-літню Михайлину Стахурек, яку хотів виховати на жінку для свого 14-літнього сина. Поліція арештувала його.

Невдачі червоних у Мадриді.

У Мадриді — як подає Авас — червоні намагалися заатакувати університетську дільницю, висаджуючи у воздух дві міни, що зрештою не спричинили більших шкід.

Національні війська закинули ручними гранатами ворога, що відступив з великими втратами.

Червоні раз-у-раз переходять до наступу, щоб робити враження, що вони дуже активні, та **це не має більшого впливу на офензиву національних військ.**

Всі полонені потверджують відступ червоних військ.

ПІД ГВАДАЛЯРАХОЮ.

Як подає Авас, проти Торії, найсильнішої позиції червоних на гвадарамському відтинку **національні війська угрупували головні сили до наступу на фронті широкому на 50 км.** Червоні стягнули з Мадриду і з Чічону великі сили, щоби загородити ворогові дорогу та **намагалися розділити національні війська,** що машерують араґонським шляхом та долиною Тахуни, **але це їм не пощастило.**

Червоні відступили з великими втратами до укріпленого району Гвадаляхари.

На харамському відтинку гарматня перестрілка; непогода унеможливлює інші операції.

—o—

По широкому світі.

Болгарські студенти хотіли демонструвати проти нової виборчої ординації, що відбирає їм виборче право, але поліція дізналася про це впору і зліквідувала спроби демонстрацій.

У Німеччині утворять позавтра розвідчу фльотилю з рибацьких суден і вишлють її контролювати один відтинок еспанських побереж.

До індійської північно-західної провінції Вазірістан вислали анґлійці дві бриґади війська тому там помітне загальне схвилювання серед туземців.

Британський міністер закорд. справ Іден прийме завтра німецького амбас. Рібентропа, який здається не передасть ще німецької відповіди у справі західного пакту.

Комітет неінтервенції заіменував двох голяндських адміралів: ван Дульма начальником сухопутної та морської контролі, Ольовієра — начальником морської контролі.

Італійський премієр Мусоліні причалив нині рано до лібійської пристані Тобрук на кружляку „Поля" в супроводі 3-ох інших воєнних кораблів. Назустріч йому вилетіли літаки, кораблі, що стоять у пристані, віддали сальви. На березі зробив Мусоліні перегляд місцевого ґарнізону.

— Убив богатого реемігранта. Перед окружним судом у Варшаві станув реемігрант із Франції, вуглекоп Андрій Каспшак під закидом грабункового вбивства. Каспшак мав у Франції знайомого Воліцького, що вернувся до краю, при чому розійшлася про нього вістка, що виграв на французькій льотерії пів міліона франків. Одної ночі Каспшак добувся до мешкання Воліцького і застрілив його. Жінка Воліцького врятувала життя, затарасувавшись в сусідній кімнаті. Каспшак зрабував 2.000 зол. і втік. Тому що на розправі Каспшак признався до вини, його засуджено на досмертну вязницю.

— З Польщі. В Татрах знайшли в снігу до чехословацькому боці тіло якогось лещетаря, що лежав там від довшого часу. — В Білостоці помер швець Франц Хоенський, що 7 днів спав безупинно, так що його штучно відживляли. — В осаді Васонж коло Білостоку хтось убив 70-літню купчиху Рухлю Вайнштайн та її 14-літню внучку Естеру, після чого ограбив склеп і втік.

— Отроїлась чорнилом. В Капошварі в Мадярщині 14-літня учениця Ільонка Надаш написала шкільну задачу з недостаточним вислідом. Цю невдачу так взяла собі до серця, що рішила відобрати собі життя.Вона купила пів літри чорнила і випила до дна. Нещасливу дівчину знайшли без памяти. Всякий ратунок не поміг і за кілька годин вона вмерла.

— Відгомін упадку Габсбурґів. Як відомо, архикнязь Леопольд Габсбурґ оженився в 1903 р. з каварняною шансонеткою з Перемишля Вільгельміною Адамович і осів із прізвищем Леопольд Вельфлінґ у Швайцарії. За чотири роки він розвівся з нею, опісля вмер. Тепер вдова по ньому зажадала судово від арх. Йосифа Фердинанда, що живе у Відні, щоби як представник родини Габсбурґів виплатив їй готівкою 16.000 шилінґів та місячну ренту 1000 шилінґів почавши від 1. грудня м. р. Позовниця каже у своїй скарзі, що її чоловік зробив з родиною Габсбурґів умову, на основі якої Габсбурґи згодилися виплачувати йому апанажу в сумі 40 тисяч корон річно. Дальше каже, що половина тієї суми мала припасти по смерти Леопольда Вельфлінґа його вдові. І хоча арх. Фердинанд при розпаді австрійської монархії вийшов з великими втратами, то всетаки, каже вона, він може заплатити їй домагану готівку. Слід зазначити, що вдова по Леопольді Вельфлінґу находиться тепер у нужді і живе у Відні тільки з приватних запомог у сумі 47 шилінґів місячно. Запізваний арх. Фердинанд відкидає всі її домагання. Увесь Відень жде нетерпеливо судового рішення цієї справи.

— Дискусія на ножі. В Геракліоні на острові Креті два грецькі селяни, розмовляючи про еспанську домашню війну, так посварилися, що врешті кинулись на себе з ножами. В бійці оба згинули.

— Учень застрілив учительку. Як доводомляє совітська преса, в селі Зіґідово калінської округи учень VII. кл. Аґеєнко застрілив у клясі вчительку російської мови Пешехонову за те, що задержала його другий рік у тій самій клясі.

— Спосіб на морську хоробу. Д-р Г. Утермелен лікар одного голяндського т-ва, демонстрував в Амстердамі апарат, що успішно поборює морську хоробу. Апарат дуже простий: ґумова подушка, прикріплена до пневматичних спіральних ресорів, яку кладеться під голову. Вона невтралізує всі потрясення, викликані рухами корабля на розгойданих хвилях.

— Венеція під водою. Сильний вітер загнав воду з венецької лягуни на вулиці міста, спиняючи комунікацію. На площі св. Марка вода доходила до 40 м.

— Кандидати на кардиналів. Італійська преса вичисляє деяких кандидатів на нових кардиналів, яких папа Пій XI має іменувати на найближчому консисторі. Між іншими находимо такі прізвища: архиепископ Піцардо, секретар конґреґації для надзвичайних справ, венецький патріярх Піяцца, папський нунцій у Квіринали Борґонджіні Дука та секретар конґреґації обрядів Каринчі.

— Тільки 611.000 безробітних у Німеччині. Число безробітних у Німеччині зменшилося впродовж місяця лютого на 243.000 і дійшло до 611.000 осіб. В порівнанні з минулим роком число безробітних зменшилось на 904.600 осіб.

— Комунікаційна дисципліна в Німеччині. Число самоходових випадків у Німеччині зменшилось в останньому кварталі м. р. в порівнанні з попереднім кварталом на 18 проц. Спадок числа жертв ще більший. Число вбитих і ранених у третьому кварталі дійшло до 60.200, в четвертому зменшилось до 3.500. Це вислід зміцнення німецької комунікаційної дисципліни.

— З листів до Редакції. З приводу всіляких правдивих і неправдивих балачок навколо заснування і дальшої праці нового українського хору, котрий вже виступав 14. II. ц. р. в Берліні у Вінтерґартені під моїм проводом, цим маю за шану ствердити, що допис у ч. 34 з 17. II. ц. р. в „Ділі" вважаю цілком правдивим у всіх його деталях.— Берлін-Галензе, 8. III. 1937. — **Диригент О. Кизима.**

— Бібулка і папірос творять великий промисл. Після війни розвинувся у Польщі надзвичайно тутковий (ґільзовий) промисл. Це не давня, передвоєнна мала продукція, але промисл на велику скалю, а прикладом є відома львівська фабрика „Пріма — Аїда". Вистане сказати, що та фабрика продукує денно 25 міліонів туток і бібулок, які викурює не лише Польща, але частинно і закордон, куди ті знамениті тутки експортують. Як бачимо це не маловажний промисл, коли щодня кілька міліонів осіб користає з його виробів, курячи тютюн і махорку в тутках і бібулках.

✝ Посмертні згадки.

АНДРІЙ МЕЛЬНИЧИН.

В неділю 7. ц. м. помер у вязниці в Серадзу на запалення легенів український політичний вязень Андрій Мельничин. Покійний уроджений в 1906. р., походив із Жидачівщини. У вязниці мав ще сидіти до 1941. р. Похорон відбувся в Серадзу 9. ц. м. На вічний спокій відпровадив Покійного вязничний капелян о. д-р Осип Кладочний. Прожив Покійний всього 31 літ. Вічна Йому Память!

З опери й концертової салі.

Міський Театр виставив 10. березня ц. р. „Травіяту" Вердія, запросивши до неї знамениту співачку Е. Бандровську-Турську з Варшави. Розпоряджаючи прекрасним голосовим матеріялом, яким володіє по мистецьки, п. Бандровська-Турська інтерпретує з високою музичною інтелігенцією та лучить усе із грою, продуманою до найменших подробиць.

Попри таку культурну співачку досить убого представлявся Адам Добош, що ні голосово не переконував, ні грою не блистів. Зате гарну постать створив Зенон Дольницький, артист із великим голосовим матеріялом, дуже гарного тембру, інтелігентний інтерпретатор і добрий актор. Інші побічні ролі були обсаджені незле, не вражали. Балет краще було пропустити. Орхестрою проводив вміло А. Должицький, якого приїзд до Львова відмітила публика овацією. Щодо виконання, то була це одна з кращих оперових вистав у Львові. Публики було повно.

Сталося так, що з VII-го симфонічного концерту Львівської Фільгармонії довелося почути тільки симфонію Е-моль Дворжака, звану „З нового світу" мабуть тому, що написав її він після свого повороту з Америки. Це й дало притоку ріжним музикольоґам дошукуватися в ній якихось муринських мельодій, які мав би Дворжак позаписувати підчас свого побуту в Америці. Симфонія ця, оперта в тематиці та мельодиці здебільша на чеських народніх піснях, є одним з найкращих творів великого композитора. Грала її львівська Фільгармонія добре, даючи не вперше цим доказ, що під рукою вправного диригента, — а Наймарк, цеж диригент відомий — вона може добути зі себе щось більше і краще. Взагалі львівській Фільгармонії дуже придавсяб добрий диригент, що постійно студіював би з нею.

У програму входили ще чельовий концерт Маклакевича у виконанні Вількомірського і „Ромео та Джулієтта" Чайковського.

Роман Сімович.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Як то колись буде.

Уявляю собі, що колись уладить „Топіж" Вечір Стрілецької Музи, а притім може який баль, равт, чи вечерниці. Припускаю, що тоді реклима буде ліпша як цього року, бо журналісти зрозуміють, що маючи в своїх руках пресу можуть навіть щодня дати новинку чи оголошення — навіть на першій сторінці.

І буде Вечір...

Клопіт вийде хіба з самими поетами: один не дістане дозволу виїзду, другий занедужає, третій не прийде, бо не буде мати в чім...

Історія повторяється — як казав Бен Акіба...

В перших рядах засядуть ювилянти і... майже ніхто більше, бо ті яким ці місця зарезервовано, не вважатимуть за потрібне явитися на Вечорі. Отже не буде вищого духовенства, предсідників і великої частини директорів. Половина салі світитиме пусткою, доки не зявиться равтова публика і не виповнить (Богу дякувати!) люк у рядах крісел.

А „Стрілецька Муза" сидітиме на переді, позиратиме на зад і киватиме сиво-лисими головами.

— Виходить, що ми нічого не зробили! — скаже один.

— Або вже не памятають нас! — скаже другий.

— Не виглядає, що не памятають, бо на салі багато молодих.

— А може комітет зле просив?! Гляньте як мало гонораціорів! А фіолетів загалом...

— Виходить, що в нас письменника шанують щойно по смерти.

— А ніби ювилей не має в собі похоронного посмаку! Кадило, жалібні пінія, мало що не „Тихий Вітер"...

— Тобі жарти в ґолові, а я не знаю, що дам завтра жінці на хату.

— Ніби я знаю!... Але — нині киньмо лихом об землю. Подумай: тому 40 літ! „Ой видно село, широке село..." а там стоянка, веселе товариство і пісня.

— І дівч...

— Тихо, щось до нас говорять!...

— Слухай, чи мені привиділося, чи я вже недобачую. Перше як я обернувся — була одна третя салі, тепер — саля повна по береги.

— Старий звичай — спізнилися!

І повеселіють... А комітет ні пари з уст, що це публика на равт. А що равт ще не зачався, то прийшли забити час.

Всеж таки буде кому зняти бурю оплесків, коли голова „Топіж-у" внесе многоліття.

Психіка народів не зміняється так швидко, а наша тимбільше. Припускаю, що Вечір „Новобоянців" за часів короля Данила мав менш-більш ті самі хиби і прикмети, що їх буде мати і вищезгадуваний.

Комітет не мав спису громадян, яких треба просити — крім шематизму всего клира і календаря „Криниці", було кількасот образ, кількатисяч нарікань і — половина порожної салі. Може теж недописали достойники.

Але — як на наші відносини — вийшло все дуже гарно, бо ми народ настроєвий і настрій був направду гарний.

Галактіон Чіпка.

Дописи.

ТЕРНОПІЛЬ.

Курс для аматорів-світливців у Тернополі. Заходом філії УФОТО основано курс для аматорів під управою п. Романа Миколаєвича. Курс почався 4. березня ц. р. в домівці „Молодої Громади".

Український Львівський Театр „Богема" в Тернополі. Управа театру заповіла виставу „Отамана Хмари" Ґердіє-Горського, але місцеве староство не дало дозволу, тому театр відограє в найближчу неділю 14. ц. м. в салі „Міщанського Брацтва" „Усміх сатани".

Будова цукроварні в Тернополі. Приготування до весняних робіт у повному темпі. Доставa каменя з поблизьких сіл тревала цілу зиму. Вітока залізничого плету викінчена і небавком відбудеться її відкриття. Дотепер при роботах працює 65 осіб, але вже в найближчих днях прийматимуть більше робітників. Тому слід подбати, щоб українці не втратили належних їм прав, згідно з умовою, що забезпечує нам уділи у висоті 25 проц. (обовязків і прав). На жаль, уже тепер деякі місця обсаджені відповідно протеґованими особами, а наші ремісники і кваліфіковані робітники ждуть дарема на працю. Не можна допустити до того, щоб наші робітники працювали лише за найнижчу платню, а в той час, більше платні місця займали предсатвники тамних польських організацій!

БРОДИ.

Лугова Організація в Брідщині. Брідський повіт в організуванні спортових товариств стояв донедавна позаду. Правда, було вже в повіті кільканадцять „Лугів", але в 1930 р. влада майже всі розвязала. На нових статутах відновлено заледви кілька „Лугів". Щойно в 1936 р. гурток людей на чолі з б. послом і б. старшиною С. С. п. Олександром Вислоцьким задумав поширити в Брідщині лугову організацію. Скликано збори існуючих „Лугів" та вибрано провід „Повіт. Лугу" в Бродах з головою п. Вислоцьким і внесено статут до староства. Праця на терені Брідщини закипіла, повстають одна за одним лугові товариства. Староство статут Пов. Лугу в Бродах відкинуло, мотивуючи, що голова п. Вислоцький був караний 2-літньою тяжкою вязницею за вічеві посольські промови. Відклик до воєвідства не поміг. Одначе робота над організацією „Лугів" не перервалась. П. Вислоцький вів організацію „Лугів", як делегат „Великого Лугу" у Львові і нині повіт має вже дуже гарних та здисциплінованих 25 і слабших 5 „Лугів". Крім 30 „Лугів" є ще в повіті 2 товариства „Соків" і 1 спорт. т-во „Богун" у Бродах; в стадії організації є ще „Луги" в 10 селах. „Луги" Брідщини в числі 46 луговиків взяли участь м. р. в Краєвім Луговім Святі у Львові, на яке під проводом п. Вислоцького приїхали фірами понад 100 км. Уперше побачило громадянство Брідщини здисципліновані ряди луговиків в однострох у червні 1936 р. на „Святі Просвітянськім" в Бродах, коли то комуністи пробували це свято розбити; одначе завдяки „Лугам" це їм не вдалося. — Відсутність повітового центру „Лугів" у Бродах сильно відчувалася. Щоб цю прогалину виповнити, скликано 22. II. ц. р. повітову лугову нараду в Бродах. На нараду прибули делегати всіх 30 „Лугів" повіту, присутніх було коло 200 луговиків, велика частина в однострох. Прибув на цю нараду також голова „Вел. Лугу" у Львові д-р Р. Дашкевич. Нараду відкрив п. Вислоцький, що в короткій промові привитав присутніх і відтак пояснив ціль наради та предложив на тій нараді вибрати голову „Повіт. Лугу" в Бродах, бо на його особу влада ніяк не хоче згодитися, на секр. покликав п. Петра Радкевича. Змістовний реферат про ціль і завдання Лугової організації виголосив д-р Дашкевич, після чого вибрано новий провід „Повіт. Лугу": голова От. Туркевич, заст. голови П. Радкевич, секретар Гр. Павлюк, як члени старшини: д-р Жолнірчук і Юр. Чубатий. Рішено улаштувати 10-денний луговий інструкторський курс. Піднесені на дусі луговики по відспіванні лугового і національного гимну розійшлися домів.

Луговик.

ДЕЛЯТИН.

Повітове свято „Просвіти" відбулося 28. м. м. заходом філії т-ва „Просвіта" у Делятині. Свято почалося в год. 2.30 поп. просвітянським гимном, що його відспівав хор чит. Просвіти в Дори під управою Пилипа Гнипюка. П. Т. Кабарівська виголосила довшу промову, в якій основно з'ясувала історію т-ва „Просвіта", її сучасне положення та значіння і накреслила напрямні просвітньої праці в Делятинщині. Хор чит. Просвіти в Микуличина під дир. Якова Бернюка відспівав: „Чого мені тяжко", „Із за гори зза Лиману" і „Ой поїхав князь Ревуха", а хор чит. Просвіти в Дори „Зашуміла ліщинонька", „Ліщина, ліщина" і „Пасла дівка лебеді". Хорові продукції були якслід виконані, на окреме підкреслення заслуговує хор з Микуличина, що визначався милозвучністю голосів, доброю динамікою і докладним викінченням пісень. Мило вражало також і те, що всі хористки і хористи, та члени орхестр виступали в гарних народніх гуцульських строях. Дві деклямації, а саме: маленького хлопчини В. Обідняка зі Заріча „Не забудьмо про Просвіту" і гуц. Марусі Онуфрак з Дори „Просвіті" вийшли якнайкраще. Рецитація „За словом Іларіона" секр. філії п. Дмитра Федика залишила глибоке враження. „Вязанку народніх пісень" відограла мандолінова орхестра чит. Просвіти в Красної. Слід підкреслити, що виконавці це селянські хлопці, які самотужки учаться й плекають музику. „Вязанку стрілецьких пісень" дуже добре відограла дута орхестра чит. Просвіти з Ямна під пров. Степана Пазуна. Амат. гурток чит. „Просвіти" в Дорі, відограв з повним зрозумінням комедію „Ой та Просвіта" під режисерським проводом п. Івана Кабарівського. Вкінці голова філії д-р Остап Навроцький склав признання виконавцям програми і подяку гостям за численну участь та підкреслив найважніші потреби сучасної просвітньої організації. По академії відбулися „народні вечерниці" з танцями. Свято мало повний моральний успіх. Салю виповнили свідомі селяни, що не зважаючи на болотнисту і недогідну дорогу прибули з місцевостей, віддалених коло сорок кільометрів. Свято „Просвіти" наочно доказує, що просвітня ідея щораз глибше вростає в серця й душу селянства Делятинщини, яке не жалує трудів і праці для „Просвіти" й української нації.

Учасник.

Нові книжки й журнали.

ЖУРНАЛИ.

УКРАЇНСЬКА КНИГА, місячник присвячений бібліольоґії та бібліофільству. Р. І., ч. 2. Зміст: У століття „Русалки Дністрової": Михайло Возняк: До історії видань Квітчиної „Марусі". — Ст. Сірополко: Василь Анастасевич як бібліограф і книголюб. — Шашкевичіяна: М. Возняк: І. Містерія з одним рукописом Шашкевича. II. До історії видання писань Шашкевича. — Петро Злецко: Українські приватні бібліотеки. Бібліотеки українського духовенства. — В. Королів-Старий: Перша спроба („Книгар"). — Микола Андрусяк: З новішої історіографії української книги. — Бібліографія (Січень 1937). — З життя книгознавчих установ. — Нові видання.

ЛІТОПИС ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ. Р. IX., ч. 3. за березень 1937. резень 1937. Зміст: Микола Матіїв-Мельник: Я бачу їх... — Мих. Островерха: Великий зрив 1917 р. — Теодор Марітчак: От. Волощук про чортківську офензиву. — Гакстен: Дубляни в боях за Львів. — Федь Тринадик: До столиці по матуру. — І. К.: Чисельний стан УГА в березні 1919 р. — Д-р Никифор Гірняк: З листів полк. Дмитра Вітовського. — Роман Моґетич: Чи була зрада IV. Бриґади УГА? — Всеволод Петрів: Житомирська юнацька школа. — Евген Яворівський: „За цісаря, за державу". — Рецензії і замітки: Богдан Чорногор „Нотатник" (кн. І. і II.) Юрія Липи. — Бібліографія: І. Ш.: Список джерел до історії української визвольної боротьби 1914—1921 р.

СІВАЧ, місячник, присвячений проповіди і катехизі. Львів, березень 1937. Р. II. Ч. 3. Зміст: о. Ом. Ґорчинський: Проповідь на нед. Мясопустну. — о. П. Дзедзик: III. Ідеал проповідника. — о. д-р Застирець: Пропов. на нед. Сиропустну. — о. П. Дзедзик: Катол. Акція за П. Пія X. — о. А. Ґаланджя: Як переводити біблійну лекцію на нижчих роках науки всел. шкіл. — о. П. Дз.: Катехизи для І. кл. всел. шкіл на березень. — о. Мих. Угорчак: Пропов. на 1. нед. Вел. Посту. — о. П. Дзедзик: Чи і як стосувати методу школи праці при навчанні релігії? — о. Вол. Рабій: Пропов. на II. Нед. Вел. Посту. — о. П. Дзедзик: Христос — а робітництво. — У відповідь мудрагелям і недовіркам. — Рецензії.

ЗМАГ, спортовий тижневик. Перемишль, р. І., ч. 3, 4, 5 і 6.

СПОРТ, часопис Українського Спорт. Союзу. Львів, р. II., ч. 3 (18).

КАМЕНЯРІ, двотижневик української поступової молоді. Львів, р. VI., ч. 5.

Театри.

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича:

КАЛУШ:
14. III. Шаріка.
15. III. Муж двох жінок.
16. III. Чорногора в огні (Довбуш).
17. III. Вій.
18. III. Шалапут.

З Калуша іде театр до Станиславова. Дня 20. III. в суботу виставить театр оперету Я. Барнича „Шаріка“. Білети можна вже набувати в Український Книгарні.

Український Театр „Заграва“.

ЦЕЛЯТИН:
13. III. Тарас Шевченко.

НАДВІРНА.
14. III. „Тарас Шевченко“

СТАНИСЛАВІВ:
15. III. „Тарас Шевченко“.
16. III. „Тарас Шевченко“.
17. III. „Мурахи“.
18. III. „Земля“ Стефаника (академія).

Великий Театр:

Субота, 13. III. год. 7.30 веч. „Мадам сан Жен“ з Іриною Айхлеріною.

Неділя, 14. III. год. 3.30 попол. „Мадам сан Жен“ з Іриною Айхлеріною. Год. 8. веч. „Страшний двір“ опера.

Кіна.

АПОЛЬО: „Пісня її мами“ з Мартою Еґерт.
АТЛЯНТИК: „Непотріб“.
ВАНДА: „Родина Ротшильдів“, „Насад на Конго“.
ГРАЖИНА: „Маєрлінг“.
ЕВРОПА: „Поворот до життя“.
КАСІНО: „Втеча Тарзана“ з Джонні Вайсмілером.
КОПЕРНИК: „Шаржа легкої бригади“ (Кримський орел).
МАРУСЕНЬКА: „Шаржа легкої бригади“ (Кримський орел).
МЕТРО: „Местник“ („Робін Гуд із Ельдорадо“) Вернер Бакстер.
МІРАЖ: „Графиня Маріца“ із Секе Сакалем, „Ільонка“ з Францішкою Ґаль.
МУЗА: „Антія Адверз“.
ПАКС: „Малий морик“.
ПАЛЯС: „Пісеньκар Відня“ із Секе Сакалем.
ПАН: „Сильветки“.
РАЙ: „Буде краще“ із Щепком і Тоньком.
СВІТ: „Ловець пригод“, „Малі герої“.
СТИЛЕВЕ: „Не цілуй у кіні“, ревія „Держи фасон“.
ТОН: Фліп і Флап „Циганське дівча“.
УТІХА: „Грішник мимоволі“, ревія „Кожну можна купити“.
ХИМЕРА: „Моя зіронька“ з Шерлі Темпль; „Герої“ з Волесом Бері.

ФОТОПЛЯСТІКОН.
(пл. Марійська 5.)
„Єгипет“.

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Субота, 13. березня 1937.

Берлін (357) 15.30 Весела вокальна авдиція, 19.15 Симф. тріо Г-моль Берґера, 20.10, 21.00 Веселий вок.-муз. концерт. **Білгород** (43.) 18.00 Популярні мельодії, 18.30 Різні пісоньки, 22.20 Пісоньки. **Будапешт** (550) 12.05 Віольончеля, 17.30, 18.00, 19.00 Сальон. музика, 21.50 Орх. концерт. **Відень** (507) 16.20 Хор, 19.25 Веселі пісні, вок. квартет, 20.00, 21.00 Наддунайська казка, вес. муз. ревія, 22.20 Форт. рециталь Ег. Петрі. **Дайтшляндзендер** (1571) 14.00, 16.00 Музика, 16.00 Веселе пополудне, 18.00 Нар. пісні й танки у вик. камер. хору. **Кошиці** (259) 13.30, 18.00 Для Закарпаття. **Міляно** (369) 19.00, 20.40 Розр. музика, 21.00, 22.00, 23.00 „Дибук“ оп. Льодовіка Рокки. **Мінхен** (405) 12.00, 13.15 Веселий концерт, 19.40 Ісландські танки Лейфса, форт., 20.10 Концерт війсь. орх., 21.00 Великий концерт бажань, 22.30 Танкова музика. **Прага** (470) 14.30, 15.00 „Вільний стрілець“ оп. Вебера (трансм. з німецького театру), 19.15 Легка музика, 22.35 Танк. музика. **Радіо Парі** (1648) 14.15 Пісоньки, 16.45 Пісоньки та монольоги, 17.00 Відчит про Гоголя, 17.30 „Фрідолен о не де Фе“ опера Міоля, 18.00 Танк. музика, 21.00 Форт. рециталь, 21.45 Орх. концерт. **Рим** (421) 17.15 Танк. музика, 20.40 Легка музика, 21.00 Комедія, 21.30, 22.00 Скрипка (Аріго Серато), форт. А. Сальто, 22.45 Концерт хору.

Неділя, 14. березня 1937.

Берлін (357) 10.30 Тріо а-моль Чайковського, 12.00 Орх. музика, 18.00 Весняна авд., 20.00 Форт. рециталь, 20.30, 21.00 Симф. концерт. **Білгород** (437) 18.30 Популярна музика, 21.10 Пісоньки, 22.30 Легка музика. **Братислава** (299) 17.00 Рос. мішаний хор, 17.25 Популярні словацькі пісні, 19.45, 20.00 „Легка кавалерія“ оп. Суппе. **Будапешт** (550) 12.30 Концерт оп. орх., форт., 14.00 Циганська музика, 15.50 21.35 Сальон. музика. **Відень** (507) 11.45, 12.00 Великий концерт бажань, 15.40 Квартетціс-моль Бетовена, 17.35 18.00 Для міст і сіл, великий розв. концерт, 19.10 Каборет, 20.05, 21.00 Комедія Мелера й Льоренца, 22.30 23.00 Концерт скандинавської музики. **Дайтшляндзендер** (1571) 9.00 Безжурний порадок: акордеон, йодлер, скрипка, 11.00 Фантазії на орг. Вірліцера, 14.00 Для дітей, 15.10 Веселий репортаж, 18.00, 19.00 Гарні мельодії, орх., 20.00 Форт. рециталь Вальт. Гізекінґа. **Кошиці** (259) 12.45 Опереткові фр. і віденські мельодії, 15.45 Геройські пісні, 16.00 „Король Святополк“ драма Стодоли, 18.00 Для Закарпаття. **Кенігсберг** (291) 20.00, 21.00 „Фігарове весілля“ оп. Моцарта. **Міляно** (369) 15.30 „Навуходоносор“ оп. Вердія, 17.00, 18.00, 19.00 Симф. концерт, 21.00, 22.00, 23.00 „Вондер-Бар“ оп. Качера. **Мінхен** (405) 13.00 Орх. концерт, 15.05 Солісти, 16.00 Веселе пополудне, 18.40 Нар. пісні, сопр., тенор, 19.05 Форт. рециталь, 20.00, 21.00 Вагнерівський вечір. **Прага** (470) 14.30, 17.35 18.00 Нім. авд., ревія, орх., спів, 21.10 Вечір оп. музики, спів. **Радіо Парі** (1648) 13.00 Орг. музика, 14.15 Пісоньки, 16.00 Пісня, відсп. Ж. Монтань, 17.00 „Ле Капріс“ поса Клеманта „Ле Деклис“ поса Клеманта, „Ен соар“ песа Блешара. 20.00 Весела авд., 21.45, 22.00, 23.00 „Ле Прінс Травесті“ ком. Маріво, „Ле Сінсер“ ком. Маріво. **Рим** (421) 19.50 Оцінка, 20.40 Розр. музика, 21.00 Орх. концерт.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Субота, 13. березня 1937.

6.30 Ранішня авдиція, 7.25 Програма на нині, 7.30 Трохи інформацій, 7.35 Легка музика з гр. пл., 8.00 Авдиція для шкіл, 11.30 Співаймо пісоньки, 11.57 Сигнал часу, 12.03 Мусорґський, з гр. пл., 12.40 Полудневий денник, 12.50 Хліборобська скринька, 14.30 Весела авдиція для дітей: „Антось Хвалько“, Юр. Тепи, 15.00 Господарські вістки, 15.15 Рекламовий концерт, 15.30 Наша програма, 15.35 Різні пісоньки, з гр. пл., 15.50 Гутірка про моди, 16.00 Програма на завтра, 16.05 Легка музика з гр. пл., 16.15 Із творів Адольфа Адама, орх., 17.00 Концерт солістів, форт., спів, 17.50 Огляд видань, 18.00 Актуальна гутірка, 18.10, 18.15 Спортові вістки, 18.20 Гос-Костард: Органи, з гр. пл., 18.35 Львівський актуальний фейлетон, 18.50 Актуальна гутірка, 19.00 Гутірка про Шлеськ (фрагм. із Софії Коссак, Морцінка, Голянчинської), 19.30 Весна в Італії, муз. авд. з участю орх. мандолінистів і солістів, 20.30 Поетичні новини, 20.45 Вечірний денник, 20.55 Актуальна гутірка, 21.00 Концерт симф. орх., Тад. Лучай спів, 22.00 „Лікар під ножем“ антольогія сатиричних текстів, 22.30 Танкові мельодії, мала орх., Здз. Ґужинський спів; у перерві в год. 22.55 Останні вістки.

Неділя, 14. березня 1937.

.00 Сигнал часу, 8.03 Для села: Хліборобська Газетка, Музика з гр. пл., Що може дати селові халупничий промисл. 8.40 Бльок: Шепіт цвітів, гр. пл., 8.45 Програма на нині. 8.50 Ранішній денник, 10.35 Для всіх, музика з гр. пл., 11.57 Сигнал часу, 12.03 Симфонічний поранок, орх., форт.; у перерві ок. год. 13.00 Театральний огляд. 13.45 Офенбах: „Гофманові казки“, фентазія, гр. пл.; 14.00, 15.00 Народна капеля, 14.30 Репортаж, 15.30 Для села: Організація сільської громади, Огляд ринків сільських продуктів, 16.00 Рекламовий діяльог, 16.05 Рекламовий концерт, 16.15 Мельодії зі звукофільмів, гр. пл., 16.30 Театр Уяви: „Відьма“ на осн. Е. Ожешкової, 17.00 Підвечірок при мікрофоні: мала орх., солісти; у перерві ок. год. 17.55 Актуальна гутірка, 19.00 „Іде Мольський, в руці ода“, літер. нарис Ст. Василевського. 19.15 Мішаний концерт: сопран, фортепіян, 19.45 „Білий мак“ новеля Вол. Тужанського, 20.00 Продовження мішаного концерту. 20.20, 20.21, 20.35 Спортові вістки, 20.40 Політичний денник, 20.50 Вечірній денник, 21.00 Замки на леду — Весела Сирена, 21.30 Скрипковий рециталь у супр. форт., 22.00 Орхестра; у перерві в год. 22.55 Останні вістки, 23.00 Танкові мельодії, гр. пл.

Радіокутик.

„НАТАЛКА ПОЛТАВКА“ ЧЕРЕЗ РАДІО

„Наталка Полтавка“ є найстаршим українським клясичним драматичним твором. Перший раз її виставлено в р. 1819. Микола Лисенко (значіння якого в українській музиці можна порівняти зі значінням Монюшки у польській) написав до „Наталки Полтавки“ музику, основану виключно на народніх мотивах. Зміст цієї опери з народнього життя, лібретта Івана Котляревського, простий і нескладний. Кохання дівчини Наталки і Петра, які поборюють усі перешкоди, щасливо кінчається. Цю оперу надає Львівська радіостація в радіофонізації Михайла і Антона Рудницьких, під музичним проводом Антона Рудницького. Почуємо її 16. березня год. 19.20.

РАДІОСТАЦІЯ В ЛУЦЬКУ.

Начальний Директор „Польського Радія“ відвідав у цих днях м. Луцьк з метою розглянути можливости будови там висильної стациї. Будова стациї має початися восени ц. р. Авдиції надаватимуть в мові польській і українській. Початок праці цієї стациї передбачений на 1. листопада 1938 р.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Купно — продажа: Бельґи бельґ. 89.13, 88.70, Доляри американські 5.28·25, 5.26·00, доляри канад. 5.27.50—5.22·00, Фльорени гол. 289.30—287·60, Франки фр. 24.18—24.04, Франки швайцарські 120·65—119.85, Фунти англ. 25.82—25·66 Гульдени данц. 100.20—99.80. Корони ч. 16.60—15.80. Кор. дан. 115·34—114.50, Кор. норв. 129.73—128.75, Корони шв. 133.18—132.20, Ліри італ. 24.20 — 23.70, Марки фінл. 11.41 —11.00, Марки нім. 124·00—120·00, Шил. австр. 96.00—95.00. Марки нім. срібні 133, 129.

Акції.

Банк Польський 100·00, Цукор 29·50. Вугіль 20·25, 21·00, Ліпльпоп 13·50, 13·75, Островець 29·5, Стараховичі 34·00 33·90, Габербуш 36·50, Моджеїв 7·75.

Тенденція неоднакова.

Папери.

3 поз. інвест. 1. ем. 64.90, серія некот., 3 проц. поз. інв. 2 ем. не нотована, 5 пр., поз. кон. 54.00, 54.30, 5 проц. поз. жел. 52·25, 53·50, 6 проц. поз. дол. 47·50, купон 49·22, 4 проц. пр. дол. 45·50, 45·75, 46·00, 7 стабіл. 361·00, купон 71·35, 4 проц. поз. консол. 52.63, 52.35, 49·75 50·25.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“.

„Маслосоюз“ повідомляє, що від дня 12 березня ц. р. кооперативам платив за льоко Львів:

1 кг. масла десерового бльок. без опакування	3·15 зол
1 кг. масла десеров. бочкове включно з бочк. опакуван.	3.20 „
1 кг. масла експ. платить з експ. опакув. включно дефінітивно	3·00 „
молоко від 11. 1. ц. р. . .	0.16—0.17 „
копа яєць	3.20 „

Тенденція на масло знижкова, на молоко сильна, на яйця вдержана.

ПТИЦЯ.

Маслосоюз повідомляє, що в дні 12. III. ц. р. платив своїм доставцям за 1 кг. живої птиці, льоко подвір'я птахомасарні „М. С.“ у Львові, (пл. Більчевського ч. 3) такі ціни:

Індички I. кл., добре умясені, повногруді товсті	1.45 зол.
Індики I. кл., добре умясені, повногруді товсті	1.20 „
Курки молоді I. кл. товсті без вапняку на ногах від 1.80 кг. вгору	1.30 „
Качки товщені I. кл. щойно від 1.80 кг. вгору	1.35 „

Слабших сортів від вище поданих не приймає.

ОПОВІСТКИ.

Вечерниці без вечерниць. Всім жертводавцям, що замісць вступу на невідбуті вечерниці — 6. III. на докінчування дітей у бурсі ім. С. Петлюри, зложили пожертви суму 135 зол. — Управа Відділу Українського Центрального Комітету в Перемишлі складає сердечну подяку.

Загальні Збори Товариства св. Андрея у Львові. Дня 30. березня 1937 р. відбудуться звичайні загальні збори Товариства св. Андрея. Год. 9. вранці Служба Божа в церкві св. Спаса. Год. 11. вранці в салі „Бесіди“ при вул. Рутовського ч. 22 у Львові відбудуться загальні збори з таким порядком нарад: 1) Відкриття зборів. 2) Відчитання протоколу. 3) Звіти: а) Дирекції; б) контрольної комісії. 4) Дискусія над звітами. 5) Вибір Комісії-Матки. 6) Вибір 5 членів Надзірної Ради на місце вильосованих, 5 заступників та 3 членів контрольної комісії. 7) Внески. Коли в год. 11 передпол. не явиться вимагане число членів-відпоручників, загальні збори відбудуться на одну годину пізніше і рішення загальних зборів будуть згідно з § 26 обовязкового статуту правосильними без огляду на число членів. **Президія Надзірної Ради Т-ва св. Андрея у Львові.**

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок 10.